

**UCHWAŁA NR XLIX/256/2023  
RADY MIEJSKIEJ WIELICHOWA**

z dnia 1 lutego 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych  
Gminy Wielichowo na lata 2023-2030”**

Na podstawie art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2021r. poz. 2268 ze zm.) Rada Miejska Wielichowa uchwala, co następuje:

**§ 1.**

Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023 – 2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2.**

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wielichowa.

**§ 3.**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady  
Miejskiej

**Genowefa Feldgebel**

**STRATEGIA  
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH  
GMINY WIELICHOWO  
NA LATA 2023-2030**



2022

## SPIS TREŚCI

<b>WPROWADZENIE .....</b>	<b>3</b>
<b>I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....</b>	<b>5</b>
1. PODSTAWY PRAWNE .....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE .....	6
<b>II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY .....</b>	<b>16</b>
<b>III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE. OBSZARY PROBLEMOWE .....</b>	<b>17</b>
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE .....	17
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA .....	25
3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	29
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ .....	41
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	46
6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19.....	53
7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE .....	55
8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3. ....	60
9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA .....	61
10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA .....	63
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE .....	66
12. KWESTIA UCHODźCÓW .....	68
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” .....	69
14. ANALIZA SWOT .....	84
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY .....	87
<b>IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....</b>	<b>89</b>
<b>V. PROGRAMY I PROJEKTY.....</b>	<b>102</b>
<b>VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....</b>	<b>104</b>
SPIS TABEL I WYKRESÓW .....	108

## WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielichowie w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została

przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne; Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Problem starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.*

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

## **I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII**

### **1. PODSTAWY PRAWNE**

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,

## **2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku,

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grodzkiego na lata 2017-2022,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wielichowo na lata 2016-2025.

**Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju** jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na



wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

**Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności** jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

**Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary

strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

**Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027** określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

**Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030** jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

**Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej** ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

**Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku** jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki społecznej województwa. Na podstawie diagnozy społecznej, sformułowano misję i cele polityki strategiczne i strategiczne kierunki działania regionu.

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej (Usługi społeczne, Infrastruktura społeczna, Aktywność społeczna i obywatelska, Włączenie społeczne, Koordynacja polityki społecznej) przewidują: rozwój i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych na terenie regionu, wspieranie programów i działań mających na celu dostosowanie usług społecznych do potrzeb ich odbiorców (w tym o cechach innowacji i eksperymentu), wyrównywanie różnic w rozwoju usług społecznych w regionie, promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług, koordynację działań publicznych i niepublicznych na rzecz rozwoju usług społecznych, zwiększanie zaangażowania mieszkańców regionu w wypracowywaniu dedykowanych dla nich rozwiązań (empowerment), wyrównywanie różnic w dostępie do infrastruktury społecznej w regionie, dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb jej odbiorców, wspieranie budowy infrastruktury społecznej w regionie, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji (przechodzenia do wspierania w mniejszych placówkach, mieszkaniach chronionych, mieszkaniach wspieranych), wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców (w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów lokalnych), wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w partycypacyjnej realizacji zadań

publicznych, wspieranie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w przygotowaniu do roli realizatora zadań publicznych, zwiększanie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych, wspieranie i tworzenie programów i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji społecznej oraz przeciwdziałanie ubóstwu, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu grup marginalizowanych, poszerzanie i dostarczanie wiedzy na temat problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania oraz wzmocnienie koordynacji systemu polityki społecznej.

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grodzkiego na lata 2017-2022** jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy problemów społecznych w powiecie wyznaczono cele i kierunki działań służące ich rozwiązywaniu.

Wyznaczone cele operacyjne zakładają monitorowanie potrzeb osób i rodzin borykających się z problemami finansowymi, materialnymi i socjalnymi, realizowanie programów osłonowych na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie inicjatyw mających na celu ich aktywizację społeczną i zawodową, zwiększenie mobilności osób zagrożonych wykluczeniem strukturalnym poprzez dostosowanie środków komunikacji i transportu publicznego, kształtowanie postaw godności i szacunku wobec osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem, zwiększenie dostępu osób do informacji o możliwych formach wsparcia, inicjowanie i wspieranie programów na rzecz wyrównywania szans osób starszych w środowisku lokalnym, podejmowanie współpracy instytucji pomocy społecznej państwa z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, monitorowanie skali występowania niepełnosprawności i informowanie o niej społeczeństwa, rozwój infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych, zapewnienie im łatwego dostępu do instytucji, urzędów i budynków użyteczności publicznej poprzez dalsze dostosowywanie ich do potrzeb ww. osób, zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych poprzez likwidowanie barier architektonicznych oraz zwiększenie dostępności i dostosowanie środków komunikacji i transportu, nawiązywanie i podtrzymywanie trwałej współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, a także

zajmujących się ich aktywizacją społeczną i zawodową, zwiększanie udziału ww. osób w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce.

Za ważne uznano również wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, tworzenie placówek wsparcia dziennego w każdej gminie powiatu, wsparcie rodzin poprzez działania rodzin wspierających, zapewnianie pieczy zastępczej dla dzieci na podstawie postanowień sądu, wzrost zatrudnienia i stały rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, monitorowanie zakresu problemu alkoholowego i narkomanii, współpracę instytucji pomocy społecznej, Policji oraz organizacji pozarządowych o zasięgu gminnych i ponadgminnym, działających na rzecz dotkniętych problemem alkoholizmu i narkomanii, rozpoznanie rozmiarów przemocy w rodzinie w powiecie za pomocą systematycznego diagnozowania tego zjawiska, podniesienie wrażliwości społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie za pomocą działań edukacyjnych i informacyjnych, podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, współpracę instytucji państwowych z organizacjami pozarządowymi, fundacjami i stowarzyszeniami działającymi w zakresie polityki społecznej, zaktywizowanie społeczeństwa do działań na rzecz poprawy warunków społecznych w powiecie, w tym tworzenia organizacji, stowarzyszeń i fundacji, promowanie idei wolontariatu w społeczeństwie lokalnym oraz zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

**Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wielichowo na lata 2016-2025** jest najważniejszym dokumentem planistycznym gminy, wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Programy i projekty strategiczne oraz zadania istotne z punktu widzenia niniejszego dokumentu ujęto zarówno w ramach celu strategicznego 1. Rozwój infrastruktury technicznej i kreowanie rozwoju gospodarczego, jak i celu strategicznego 2. Stwarzanie atrakcyjnych warunków do rozwoju i wypoczynku mieszkańców.

Do projektów zaliczono m.in.: organizację wsparcia dla osób starszych (zadania: organizacja Ośrodka Wsparcia Dziennego dla osób starszych i powołanie Uniwersytetu 3 Wieku w ścisłej współpracy z podobną instytucją z Grodziska Wielkopolskiego), rozwój opieki zdrowotnej na terenie gminy, zwiększenie



bezpieczeństwa publicznego, remonty i doposażenie placówek wychowania przedszkolnego, remonty i modernizację obiektów szkolnych, doposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt dydaktyczny, poprawę poziomu nauczania w szkołach – zwiększenie liczby zajęć dodatkowych, rozwój kultury na terenie gminy, aktywizację świetlic wiejskich, dalszy rozwój infrastruktury i oferty sportowo-rekreacyjnej, kreowanie warunków do inwestowania na terenie gminy oraz promocję gospodarczą i turystyczną gminy.



## II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Wielichowo jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie grodziskim. W obrębie powiatu grodziskiego sąsiaduje z gminami Rakoniewice i Kamieniec, a dalej z gminą Przemęt w powiecie wolsztyńskim oraz gminą Śmigiel w powiecie kościańskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 107,58 km<sup>2</sup>, a w jej skład wchodzi miasto Wielichowo oraz 15 sołectw: Augustowo, Celinki, Dębsko, Gradowice, Łubnica, Piotrowo Wielkie, Prochy, Pruszkowo, Reńsko, Śniaty, Trzcinica, Wielichowo-Wieś, Wilkowo Polskie, Zielęcin i Ziemin.

Obszar gminy położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Poznańskiego oraz Doliny Środkowej Obry. Lasy zajmują około 14% powierzchni gminy. Jej największym bogactwem przyrodniczym jest Dolina Środkowej Obry o charakterze łąkowo-leśnym. Ochroną prawną w gminie objętych jest 14 pomników przyrody i 3 parki dworskie.

Wielichowo położone jest w odległości 7 km od Rakoniewic, ok. 15 km od Grodziska Wielkopolskiego, 25 km od Kościana i 60 km od stolicy województwa Poznania. Od granicy z Niemcami w Świecku dzieli Wielichowo ok. 150 km.

Gmina znajduje się poza głównymi szlakami komunikacyjnymi w kraju. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka nr 312, a bezpośrednio do północnej granicy gminy przylega droga krajowa nr 32 granica państwa – Zielona Góra – Stęszew. Do drogi tej włączają się (poza granicami gminy) droga wojewódzka nr 312 oraz przebiegające przez gminę drogi powiatowe. Północnym skrajem gminy prowadzi linia kolejowa Sulechów – Luboń koło Poznania ze stacją osobowo-towarową w Rakoniewicach, do której dojazd z gminy Wielichowo jest możliwy wyłącznie transportem drogowym. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe i gminne – długość gminnych dróg publicznych wynosi 34,304 km, w tym utwardzonych – 20,237 km.

### **III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.**

#### **OBSZARY PROBLEMOWE**

##### **1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE**

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad,

niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagroženiami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2%. w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

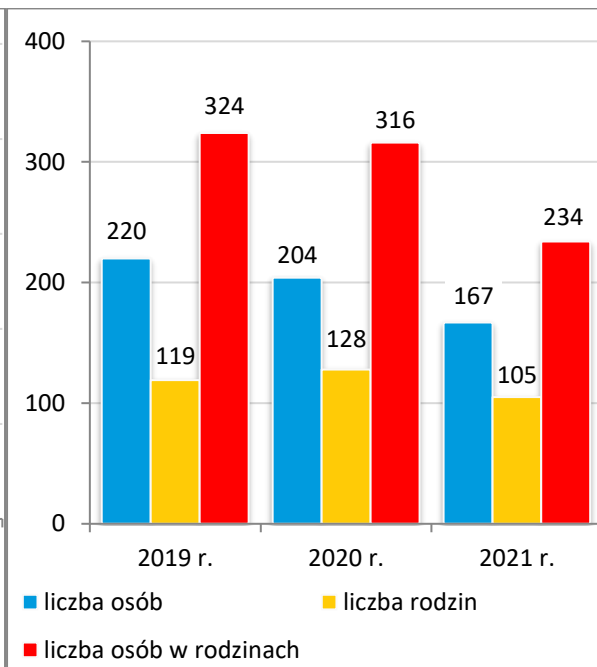
W gminie Wielichowo liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w 2021 r., po wzroście rok wcześniej, spadła (457 w 2019 r., 478 w 2020 r., 468 w 2021 r.). W analizowanym okresie stale zmniejszała się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (z 324 w 2019 r. do 234 w 2021 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia niepieniężne (z 214 w 2019 r. do 165 w 2021 r.) i niepieniężne (z 252 w 2019 r. do 161 w 2021 r.). W latach 2019-2021 liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, systematycznie spadała (334 w 2019 r., 317 w 2020 r., 250 w 2021 r.). Największą grupę osób korzystających z pomocy społecznej w gminie stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe. Były to przede wszystkim gospodarstwa emerytów i rencistów.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

**Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia**

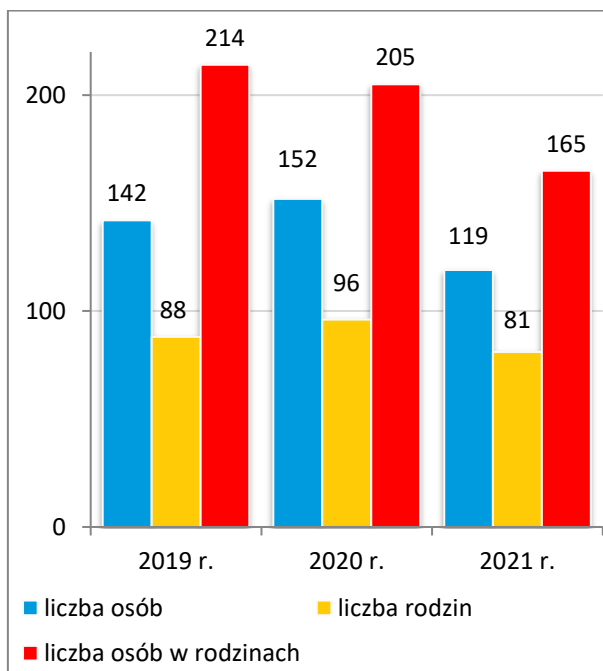


**Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie**

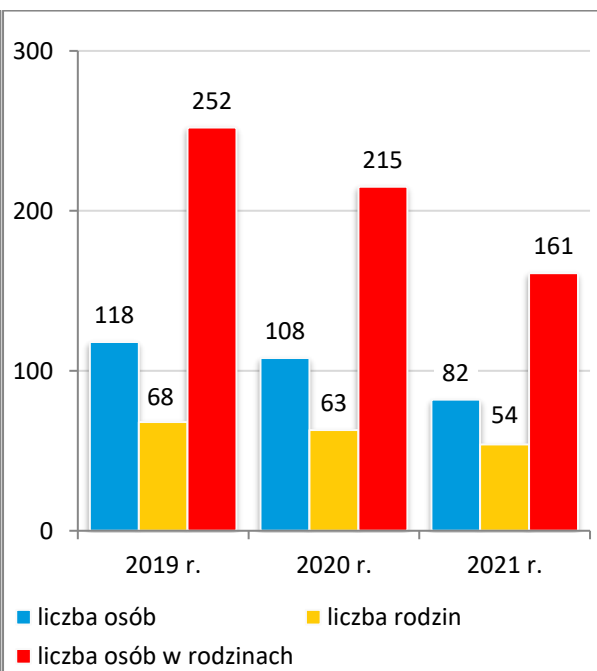


Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

**Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne**



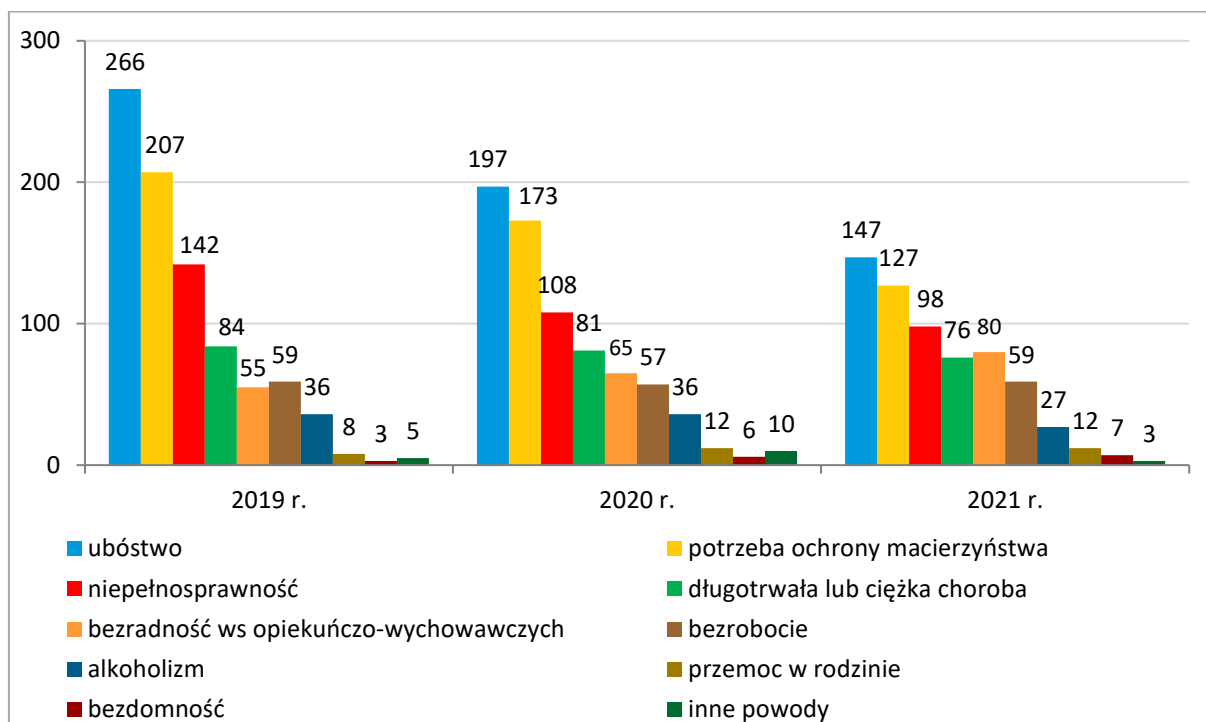
**Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne**



Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2019-2021 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny żyjące w ubóstwie, wymagające ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, dotknięte niepełnosprawnością i długotrwałą lub ciężką chorobą i zmagające się z bezrobociem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)**



Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

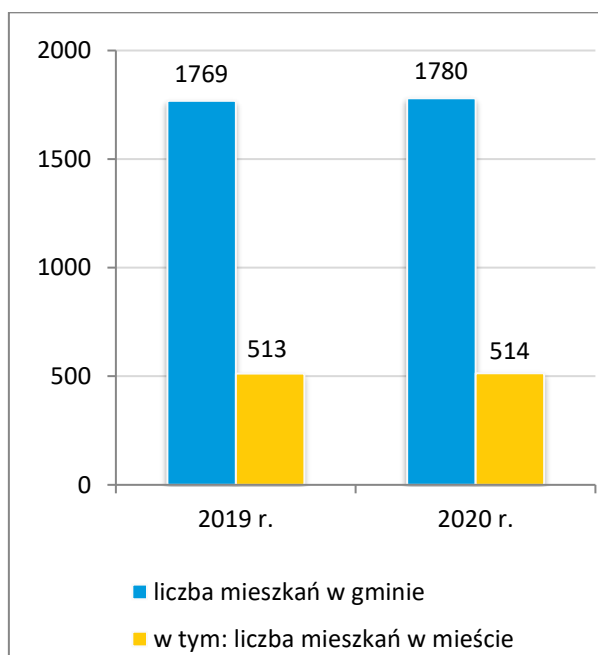
W latach 2019-2021 stale zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z głównych powodów przyznawania świadczeń, tj. ubóstwa (z 266 w 2019 r. do 147 w 2021 r.), potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności (z 207 w 2019 r. do 127 w 2021 r.), niepełnosprawności (ze 142 w 2019 r. do 98 w 2021 r.) i długotrwałej lub ciężkiej choroby (z 84 w 2019 r. do 76 w 2021 r.) Jednocześnie z roku na rok zwiększała się liczba beneficjentów OPS-u zmagających się z trudnościami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (z 55 w 2019 r. do 80 w 2021 r.), a na zbliżonym poziomie pozostawała liczba odbiorców wsparcia dotkniętych bezrobociem (59 w 2019 r., 57 w 2020 r., 59 w 2021 r.).

Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

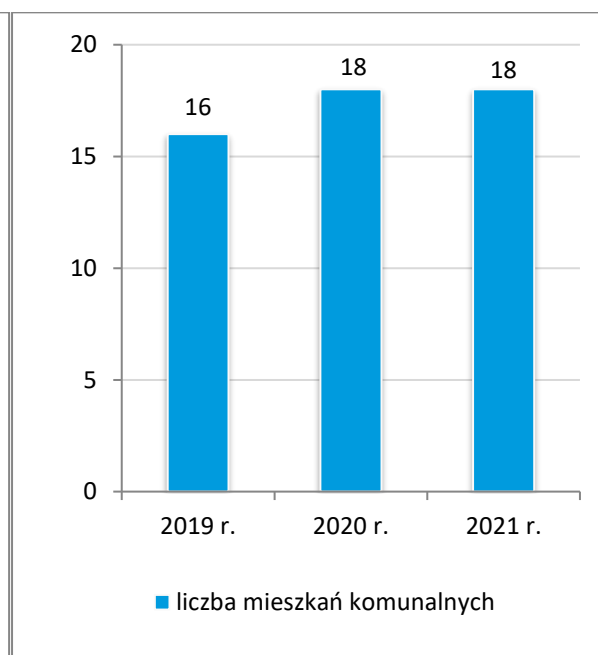
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba mieszkań w gminie zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (1.769 w 2019 r. 1.780 w 2020 r., brak danych za 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Miejskiego w Wielichowie wynika, że w latach 2020-2021 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy była nieznacznie wyższa niż w 2019 r. (16 w 2019 r., po 18 w latach 2020-2021) Wśród nich nie było wyodrębnionych mieszkań socjalnych.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020**



**Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Miejski w Wielichowie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,5% mieszkań w mieście oraz 97,2% na obszarze wiejskim gminy, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,9 i 94% mieszkań w mieście oraz 91,9 i 88,7% mieszkań na wsi, a centralne ogrzewanie 84,2% mieszkań w mieście i 83,3% mieszkań na obszarze wiejskim gminy. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było 66,7% mieszkań w mieście oraz 30,8% mieszkań na wsi.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	5	5	5
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	4.953	5.815	6.351
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	3	3	3
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	223	175	178

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc w rodzinie, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni się młodzi ludzie opuszczający placówki



instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Wielichowo zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane są do placówek zapewniających schronienie. Są to następujące placówki: Schronisko dla Bezdomnych MARKOT w Rożnowicach (Rożnowice 33, 64-610 Rogoźno), Schronisko dla Bezdomnych MARKOT w Poznaniu (ul. Borówki 8, 61-304 Poznań), Schronisko dla Bezdomnych Kobiet MARKOT w Poznaniu (ul. Starołęcka 36/38, 61-361 Poznań), Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Gościejewie (Gościejewo 52a, 64-610 Rogoźno), Schronisko dla bezdomnych mężczyzn i Schronisko dla bezdomnych kobiet Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu w Pile (ul. Długosza 33, 64-920 Piła), Dom „Pomocna Dłoń” w Błońsku (Błońsko 37a, 64-308 Jabłonna) – z usługami opiekuńczymi. Placówki te zapewniają całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej i rozwiązanie problemu bezdomności. Schronienie mieszkańcom gminy w kryzysie bezdomności zapewnia także noclegownia Stowarzyszenia Pogotowie Społeczne w Poznaniu (ul. Bydgoska 6/7, 61-123 Poznań).

W latach 2019-2021 z powodu bezdomności pomocą społeczną objęto kilka osób w każdym roku (3 w 2019 r., 6 w 2020 r., 7 w 2021 r.). W latach 2020-2021 w schronisku dla osób bezdomnych ze skierowaniem z OPS-u przebywały po 4 osoby (w tym po 3 osoby w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi). Łączne wydatki na opłacenie kosztów pobytu osób w kryzysie bezdomności w schroniskach wyniosły: 24.612 zł w 2020 r. i 39.420 w 2021 r.



Wykluczenie komunikacyjne jest przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka). Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

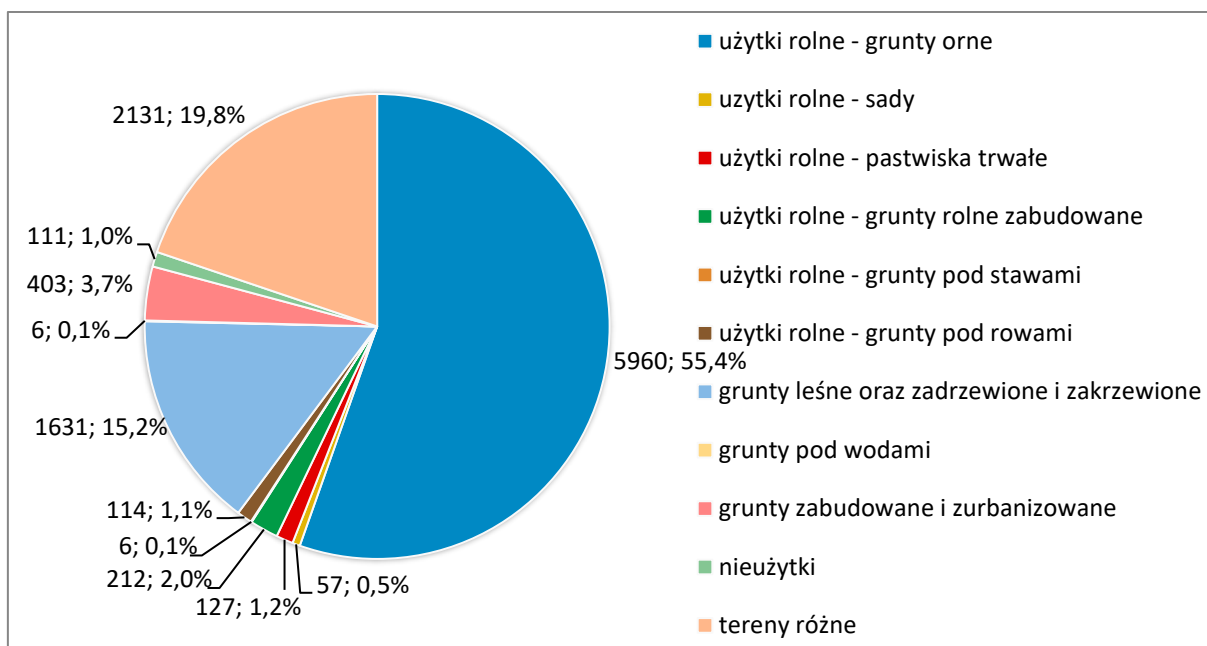
Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

W gminie Wielichowo usługi komunikacji publicznej realizują: PKS Gorzów Wlkp. Sp. z o.o., PKS w Poznaniu S.A. i mniejsze firmy – Usługi Autokarowe Rob-Tour z Kamieńca, Usługi Mechaniczne – Transport z Grodziska Wielkopolskiego i Przedsiębiorstwo Transportowe R&J Sp. z o.o. z Wolsztyna. Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy Wielichowa, Łubnicy i Zielęcina, natomiast z trudnościami borykają się mieszkańcy miejscowości: Celinki, Wilkowo Polskie, Śniaty, Reńsko, Prochy, Wielichowo wieś, Piotrowo Wielkie, Pruszkowo, Dębsko, Gradowice, Augustowo i Trzcinica.

## 2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Wielichowo jest gminą o charakterze rolniczym, przy czym miasto stanowi ośrodek usług i rzemiosła. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (60,2%), w tym grunty orne (55,4%). Znaczny obszar zajmują tereny różne – 19,8%, a grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 15,1% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie**



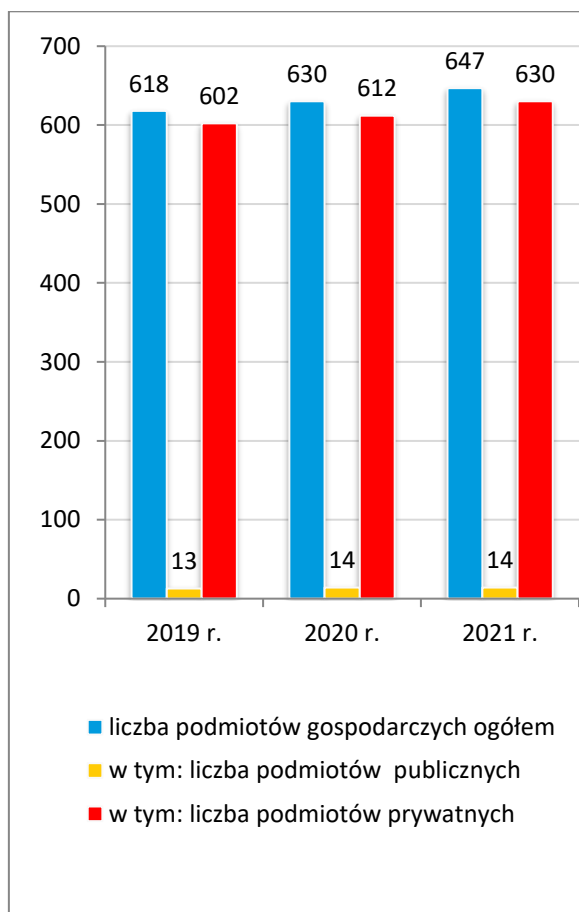
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie przeważają gleby IV i V klasy bonitacyjnej przy całkowitym braku gleb o wysokiej żyzności (I i II klasy bonitacyjnej). Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Wielichowo znajduje się 737 gospodarstw rolnych, z czego 733 indywidualne. Przeważają gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (235), niemniej sporo jest również gospodarstw dużych o powierzchni 15 ha i więcej (142). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 625 prowadzi sprzedaż swoich produktów, natomiast 112 działa wyłącznie na własne potrzeby.

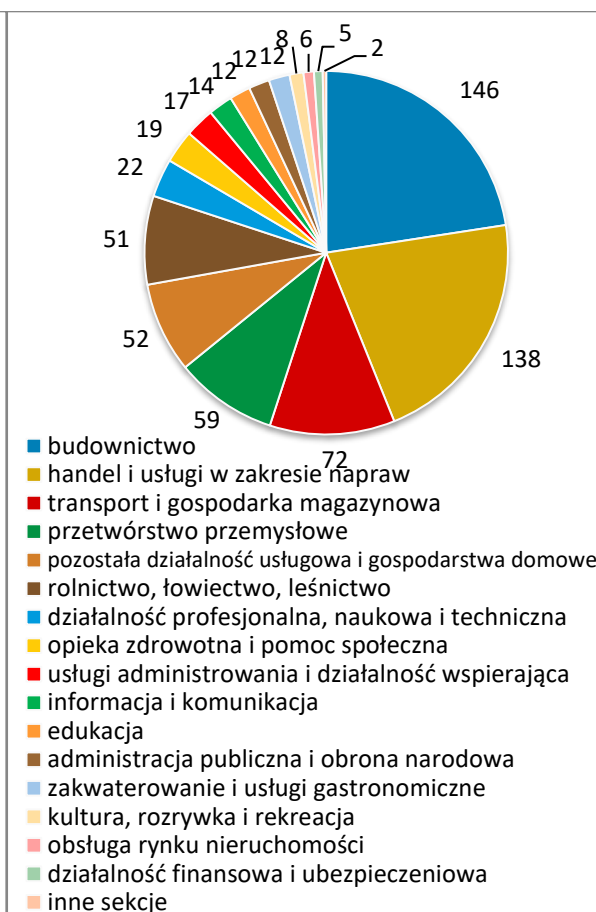
W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 618 w 2019 r. do 647 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (602 w 2019 r., 612 w 2020 r., 630 w 2021 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: budownictwo (146 podmiotów), handel i usługi w zakresie napraw (138) oraz transport i gospodarka magazynowa (72).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021**



**Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

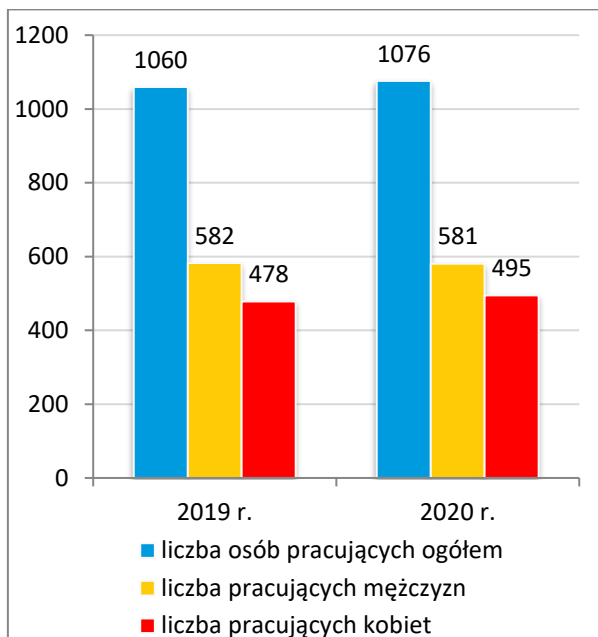
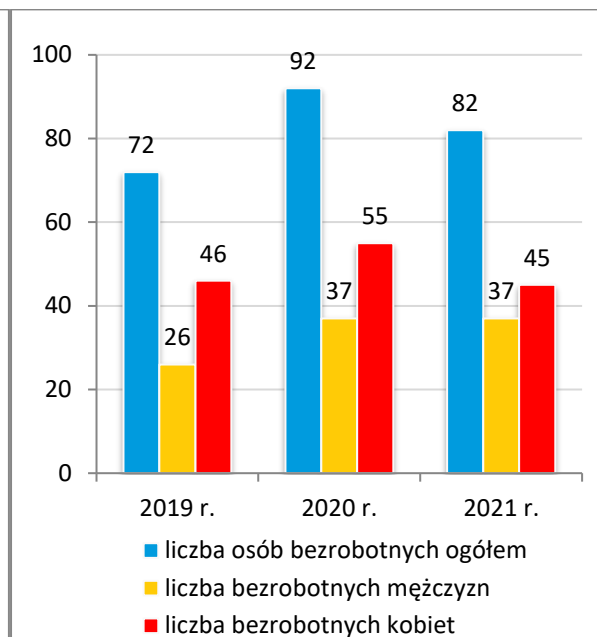
Na terenie gminy Wielichowo występują udokumentowane złoża gazu ziemnego, kruszywa naturalnego i surowców ilastych. W jej gospodarce wiodącą rolę odgrywają uprawy – głównie pieczarek i truskawek. Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie nie jest wystarczająca; mieszkańcy podejmują zatrudnienie także poza jej terenem – głównie w Grodzisku Wielkopolskim i w Rakoniewicach. Do największych pracodawców w gminie należą: IKO Kampania drobiarska w Augustowie oraz w Wielichowie – pieczarkarnia „Grzybmar”, Producent włókien Santano, Ubojnia Drobiu i Zakłady Mięsne.

Do szans dla rozwoju gospodarczego gminy zalicza się: rozwój infrastruktury technicznej (budowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków, dalsza gazyfikacja gminy, budowa i remonty dróg na terenie gminy, budowa chodników i ścieżek rowerowych), wspieranie rozwoju gospodarczego (zalesienia na obszarach o słabych glebach, restrukturyzacja gospodarstw niskotowarowych, rolnictwo ekologiczne i rolno-środowiskowe, inwentaryzacja i uzbrojenie terenów inwestycyjnych na terenie gminy, wielofunkcyjny rozwój wsi, promocja gminy, rozwój gospodarstw agroturystycznych) oraz rozwój usług społecznych (restrukturyzacja oświaty na terenie gminy, remonty obiektów szkolnych, odnowa wsi i zachowanie dziedzictwa kulturowego, zapewnienie mieszkań socjalnych na terenie gminy, likwidacja barier architektonicznych przy budynkach użyteczności publicznej, organizacja placów gier i zabaw).

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. zwiększyła się, w stosunku do roku poprzedniego, liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy (z 500 w 2019 r. do 527 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.). Wrosła również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców (z 86 w 2019 r. do 91 w 2020 r.).

W latach 2020-2021 liczba osób bezrobotnych w gminie była wyższa niż w 2019 r. (193 w 2019 r., 204 w 2020 r., 203 w 2021 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (102 w 2019 r., 110 w 2020 r., 117 w 2021 r.). Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym wzrósł z 5,3% w 2019 r. do 6% w 2021 r.

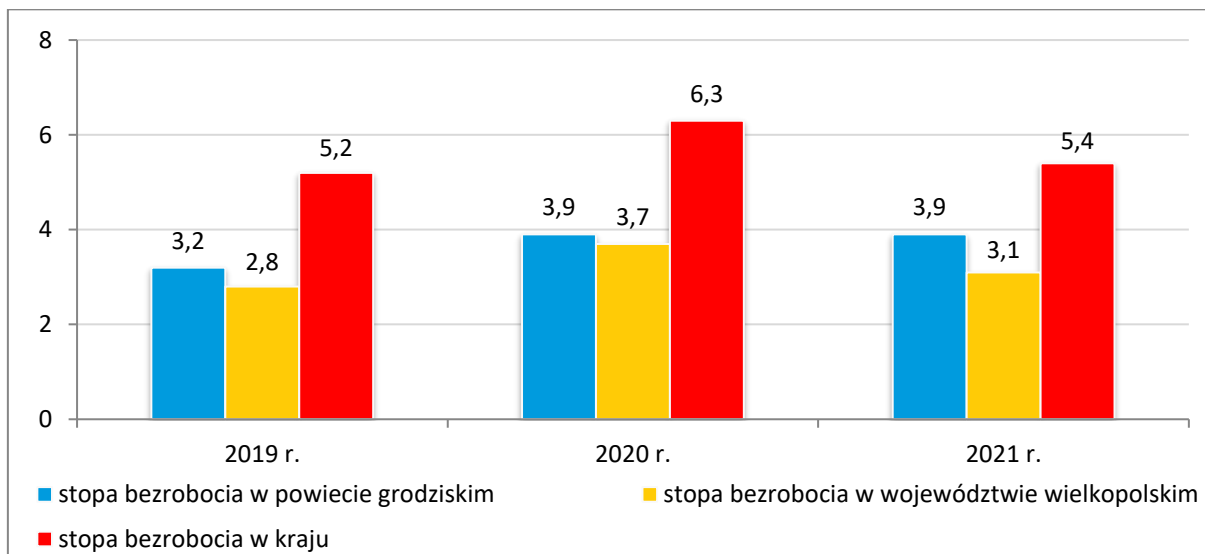
Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020\*****Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

\*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie grodziskim była nieco wyższa niż w województwie wielkopolskim, lecz niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie grodziskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym.

Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej.

Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

### **3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN**

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu

przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Wielichowo zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2021 r. kadre OPS-u stanowiło 11 osób, w tym kierownik i 4 pracowników socjalnych, główna księgowa, księgowa, pracownik ds. obsługi świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, 2 pracowników do obsługi świadczeń wychowawczych oraz asystent rodziny.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Wszyscy pracownicy Ośrodka posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe – 9 pracowników posiadało wykształcenie wyższe, a 2 pracowników wykształcenie średnie. Specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadał 1 pracownik socjalny, a kierownik miał specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r.**

	<b>liczba osób</b>
kadra kierownicza	1
pracownicy socjalni	4
pozostali pracownicy	6

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.



W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (11.530.697 zł w 2019 r., 13.360.454 zł w 2020 r., 13.360.233 zł w 2021 r.). Przyczynił się do tego m.in. wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze (z 6.970.342 zł w 2019 r. do 8.682.445 zł w 2021 r.), świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (z 2.878.237 zł w 2019 r. do 3.096.340 zł w 2021 r.), usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (z 17.124 zł w 2019 r. do 65.201 zł w 2021 r.) oraz utrzymanie mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (ze 120.107 zł w 2019 r. do 158.966 zł w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021**

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
<b>ogółem</b>	<b>11.530.697</b>	<b>13.360.454</b>	<b>13.360.233</b>
<b>w tym w budżecie OPS-u</b>	<b>11.343.625</b>	<b>13.262.870</b>	<b>13.176.619</b>
<b>ochrona zdrowia</b>			
przeciwdziałanie narkomanii	1.500	1.900	2.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	128.844	52.900	155.074
<b>pomoc społeczna</b>			
domy pomocy społecznej	120.107	140.103	158.966
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	627	813	256
składki na ubezpieczenia zdrowotne	13.790	13.981	11.943
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	122.110	159.511	121.169
dotatki mieszkaniowe	5.860	6.694	7.263
zasiłki stałe	181.848	172.311	140.762
Ośrodek Pomocy Społecznej	566.823	689.638	696.516
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	17.124	32.644	65.201
pomoc w zakresie dożywiania	90.567	73.260	63.492
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	3.900
pozostała działalność	3.606	1.486	2.900
<b>pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej</b>			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	250.478	42 548	0
<b>rodzina</b>			
świadczenie wychowawcze	6.970.342	8.596.979	8.682.445
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.878.237	3.000.247	3.096.340



wspieranie rodziny	358.813	353.651	76.301
rodziny zastępcze	6.651	13.324	31.779
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	7.120	8.228	17.386
<b>edukacyjna opieka wychowawcza</b>			
pomoc materialna dla uczniów	56.728	42.784	26.540

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021**

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	
pieniężne	zasiłek stały	35	32	28	181.848	172.311	140.762
	zasiłek okresowy	27	31	22	45.771	73.621	40.797
	zasiłek celowy	118	115	93	54.841	63.135	38.037
niepieniężne	posiłek	113	101	71	59.812	30.842	36.271
	schronienie	2	4	4	26.977	24.612	39.420
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	3	4	6	120 107	140.103	158.966
usługi	usługi opiekuńcze	5	5	7	17.124	25444	33847
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	1	4	0	7200	31354
	poradnictwo specjalistyczne	30*	25*	33*	X	X	X
	praca socjalna	189*	208*	207*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	2*	4*	4*	X	X	X
	kontrakt socjalny	7	1	1	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

indywidualne programy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i pieczy	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	12* (1)	13* (1)	17* (1)	X	X	X
	liczba dzieci w pieczy zastępczej (odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej; w zł)	4 (6.651)	4 (13.324)	4 (13.324)	X	X	X

\*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W 2021 r. liczba osób objętych zasiłkiem celowym była niższa niż w latach 2019-2020 (118 w 2019 r., 115 w 2020 r., 93 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021

liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (ze 113 w 2019 r. do 71 w 2021 r.).

W latach 2019-2021 Ośrodek realizował także współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który umożliwił pozyskanie żywności z rezerw Unii Europejskiej – w 2019 r. OPS pozyskał 6,07 tony żywności, którą rok później 19,9 ton żywności, a w 2021 r. 12,3 ton żywności. Z tej formy pomocy skorzystało odpowiednio 285, 304 i 284 osoby.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Ich liczba stale rosła (z 3 w 2019 r. do 6 w 2021 r.).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracownicy socjalni prowadzili szereg działań celem rozwiązywania problemów rodzin i osób, przeprowadzali rozmowy, podejmowali działania interwencyjne, pomagali w załatwieniu spraw, współpracując z innymi instytucjami i organizacjami. W latach 2020-2021 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była wyższa niż w 2019 r. (189 w 2019 r., 208 w 2020 r., 207 w 2021 r.).

Wśród usług istotne znaczenie miało także poradnictwo specjalistyczne. Liczba rodzin nim objętych, po spadku w 2020 r., rok później wzrosła (30 w 2019 r., 25 w 2020 r. oraz 33 w 2021 r.). Warto dodać, że w OPS funkcjonował punkt poradnictwa specjalistycznego, w którym bezpłatne porady świadczyli psycholog, terapeuta rodzinny i radca prawny, a także punkt konsultacyjno-diagnostyczny, oferujący bezpłatne poradnictwo terapeuty ds. uzależnień.

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, OPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pokrywał koszty pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W latach 2019-2021 pracował 1 asystent rodziny (środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”), pod którego opieką pozostawało kilkanaście rodzin (12 z 22 dzieci w 2019 r., 13 z 20 dzieci w 2020 r., 17 z 37 dzieci w 2021 r., z czego 4 dzieci pozostawało w pieczy zastępczej).

W analizowanym okresie gmina ponosiła odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej kilku, w każdym roku, dzieci z gminy (po 4). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 5. Dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021**

<b>dzieci w pieczy zastępczej</b>		<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>	<b>2021 r.</b>
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem		4	4	4
liczba dzieci w rodzinie zastępczej		4	4	4
w tym:	liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W analizowanym okresie OPS wypłacał świadczenia wychowawcze. W latach 2020-2021 liczba przyznanych tego rodzaju świadczeń w gminie była wyższa niż w 2019 r. (13.807 w 2019 r., 17.130 w 2020 r., 17.303 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021**

<b>świadczenia wychowawcze</b>	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>	<b>2021 r.</b>
liczba przyznanych świadczeń	13.807	17.130	17.303
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	875	867	917
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	6.882.805	8.524.925	8.608.647

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 1.142 w 2019 r. do 841 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 883 w 2019 r. do 596 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021**

	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>	<b>2021 r.</b>
<b>zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych</b>			
liczba świadczeń	883	758	596
<b>zasiłek pielęgnacyjny</b>			
liczba świadczeń	188	190	184
<b>świadczenia pielęgnacyjne</b>			
liczba świadczeń	36	32	40

<b>specjalny zasiłek opiekuńczy</b>			
liczba świadczeń	9	8	6
<b>jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka</b>			
liczba świadczeń	7	2	0
<b>świadczenie rodzicielskie</b>			
liczba świadczeń	19	11	15
<b>ogółem</b>			
liczba świadczeń	1.142	1.001	841
<b>zasiłek dla opiekuna</b>			
liczba świadczeń	7	3	3
<b>jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł</b>			
liczba świadczeń	0	0	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2021 OPS wypłacił odpowiednio 7, 3 i 3 zasiłki dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 4.340, 1.860 i 1.860 zł.

W 2021 r. Ośrodek przyznał 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez OPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W 2021 r. liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była niższa niż w latach 2019-2020 (16 w 2019 r., 17 w 2020 r., 14 w 2021 r.), podobnie jak liczba świadczeń (20 w 2019 r., 23 w 2020 r., 16 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	16	17	14
liczba przyznanych świadczeń	20	23	16
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	9.300	10.850	7.200

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W latach 2019-2020 OPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek wypłacił odpowiednio 952 i 926 osobom tego rodzaju świadczenie na łączną kwotę odpowiednio 295.150 i 286.837 zł (w 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020**

	2019 r.	2020 r.
liczba przyjętych wniosków	621	607
liczba osób, które skorzystały ze świadczenia	952	926
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	295.150	286.837

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. Ich liczba w latach 2020-2021 była niższa niż w 2019 r. (186 w 2019 r., 127 w 2020 r., 105 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021**

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyjętych wniosków	186	51	41
liczba przyznanych kart	378	127	105
wydatki na obsługę karty (w zł)	1.180	402	396

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

W analizowanym okresie Ośrodek, realizując zapisy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, udzielił świadczeń na kwotę odpowiednio 4.000, 8.000 i 8.000 zł, w 2019 i 2021 r. zorganizował wypoczynek letni w formie kolonii dla odpowiednio 22 i 19 dzieci z rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz spotkania dla dzieci z okazji „Mikołajek”, dla seniorów z okazji Dnia Seniora oraz spotkania wigilijna dla osób samotnych (w 2020 r. przedsięwzięcia te nie odbyły się z uwagi na pandemię Covid-19), a od 2020 r. wydawał zaświadczenia dla osób ubiegających się o dofinansowanie z Programu „Czyste powietrze” (w 2021 r. wydał 23 takie zaświadczenia).

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Wielichowo, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, działają: prowadzony przez powiat grodziski Środowiskowy Dom Samopomocy „Wygodna Stacja” (ul. Kościelna 2, 64-050 Wielichowo), który świadczy usługi dla osób przewlekłe psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, a także 4 placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – Świetlice środowiskowe w Szkołach Podstawowych w Wielichowie, Wilkowie Polskim i Łubnicy oraz przy Stowarzyszeniu Gospodarczo-Edukacyjnym „Dobro dziecka” w Gradowicach.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 11. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy**

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
<b>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim,</b> ul. Żwirki i Wigury 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	<b>Zakres oferowanych usług:</b> realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. <b>Kategoria klienta:</b> mieszkańcy powiatu.
<b>Dom „Pomocna Dłoń” Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Mieszkania Chronione w Błońsku,</b> Błońsko 37a, 64-308 Jabłonna	<b>Zakres oferowanych usług:</b> schronienie, pomoc psychologiczna i prawna, pomoc socjalna. <b>Kategoria klienta:</b> ofiary przemocy w rodzinie, osoby w sytuacjach kryzysowych, usamodzielniani wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, osoby z niepełnosprawnością, osoby bezdomne.



<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Konarskiego 11/13, 61-114 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Żołnierzy Wyklętych 26, 60-461 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby w podeszłym wieku.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Poznaniu,</b> ul. Niedziałkowskiego 22, 61-578 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Ugory 18/20, 61-623 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością fizyczną.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Pokrzywno 1, 61-315 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby w podeszłym wieku.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Sielska 13, 60-129 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Poznaniu,</b> ul. Św. Rocha 13, 61-142 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Wolsztynie,</b> ul. Poznańska 29, 64-200 Wolsztyn</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Wielkiej Wsi,</b> Wielka Wieś 47, 64-225 Kopanica</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> dzieci, młodzież i osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach,</b> Lisówki, ul. Leśne Zacisze 2, 62-070 Dopiewo</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Jarogniewicach,</b> Jarogniewice, ul. Poznańska 25, 64-020 Czempień</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby z niepełnosprawnością fizyczną.</p>



<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Mościskach,</b> Mościszki 37, 64-010 Krzywiń</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p><b>Dom Pomocy Społecznej w Katarzynkach,</b> ul. Konwaliowa 1, 62-006 Katarzynki</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. <b>Kategoria klienta:</b> osoby przewlekle somatycznie chore i w podeszłym wieku.</p>
<p><b>Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grodzisku Wielkopolskim,</b> ul. Rakoniewicka 16, 62-065 Grodzisk Wielkopolski</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> różne formy rehabilitacji, edukacji, wypoczynku i integracji; terapia zajęciowa. <b>Kategoria klienta:</b> osoby z niepełnosprawnościami i upośledzeniem.</p>
<p><b>Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rakoniewicach,</b> ul. Krystyny 30, 62-067 Rakoniewice</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> różne formy rehabilitacji, edukacji, wypoczynku i integracji; terapia zajęciowa. <b>Kategoria klienta:</b> osoby z niepełnosprawnościami i upośledzeniem.</p>
<p><b>Schronisko dla Bezdomnych „Markot” w Rożnowicach,</b> Rożnowice 33, 64-610 Rogoźno</p>	
<p><b>Schronisko dla Bezdomnych „Markot” w Poznaniu,</b> ul. Borówki 8, 61-304 Poznań</p>	
<p><b>Schronisko dla Bezdomnych Kobiet „Markot” w Poznaniu,</b> ul. Starołęcka 36/38, 61-361 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności. <b>Kategoria klienta:</b> osoby bezdomne.</p>
<p><b>Schronisko dla Osób Bezdomnych „Markot” w Gościejewie,</b> Gościejewo 52a, 64-610 Rogoźno</p>	
<p><b>Schronisko dla bezdomnych mężczyzn i kobiet Piłskie Centrum Pomocy Bliźniemu w Piłce,</b> ul. Długosza 33, 64-920 Piła</p>	
<p><b>Noclegownia Stowarzyszenia Pogotowie Społeczne w Poznaniu,</b> ul. Bydgoska 6/7, 61-123 Poznań</p>	<p><b>Zakres oferowanych usług:</b> schronienie w postaci miejsca noclegowego, w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia. <b>Kategoria klienta:</b> osoby bezdomne.</p>

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim,**  
ul. Zbąszyńska 11,  
62-065 Grodzisk Wielkopolski

**Zakres oferowanych usług:** udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

**Kategoria klienta:** dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie, Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu.

Mieszkańcy gminy Wielichowo korzystają także z rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia w działającym w Rakoniewicach podmiocie ekonomii społecznej jakim jest Spółdzielnia Socjalna „Serce” (ul. Krystyny 30, 62-067 Rakoniewice).

#### **4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ**

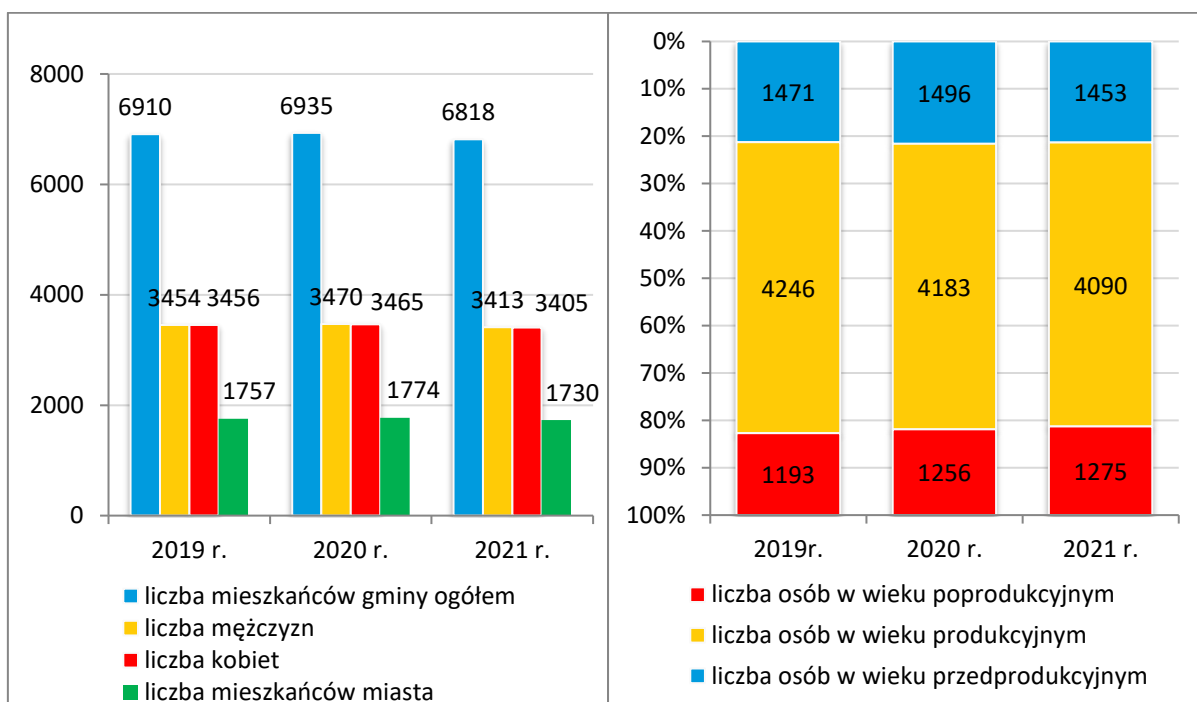
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. liczba ludności gminy Wielichowo była niższa niż w latach 2019-2020 (6.910 w 2019 r., 6.935 w 2020 r., 6.818 w 2021 r.). Na koniec 2019 r. większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety, natomiast na koniec lat 2020-2021 – mężczyźni. Na terenach wiejskich gminy zamieszkiwało 75,6% ogółu jej ludności.

W 2021 r., w porównaniu do roku poprzedniego, spadła liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, stale w latach 2019-2021 rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

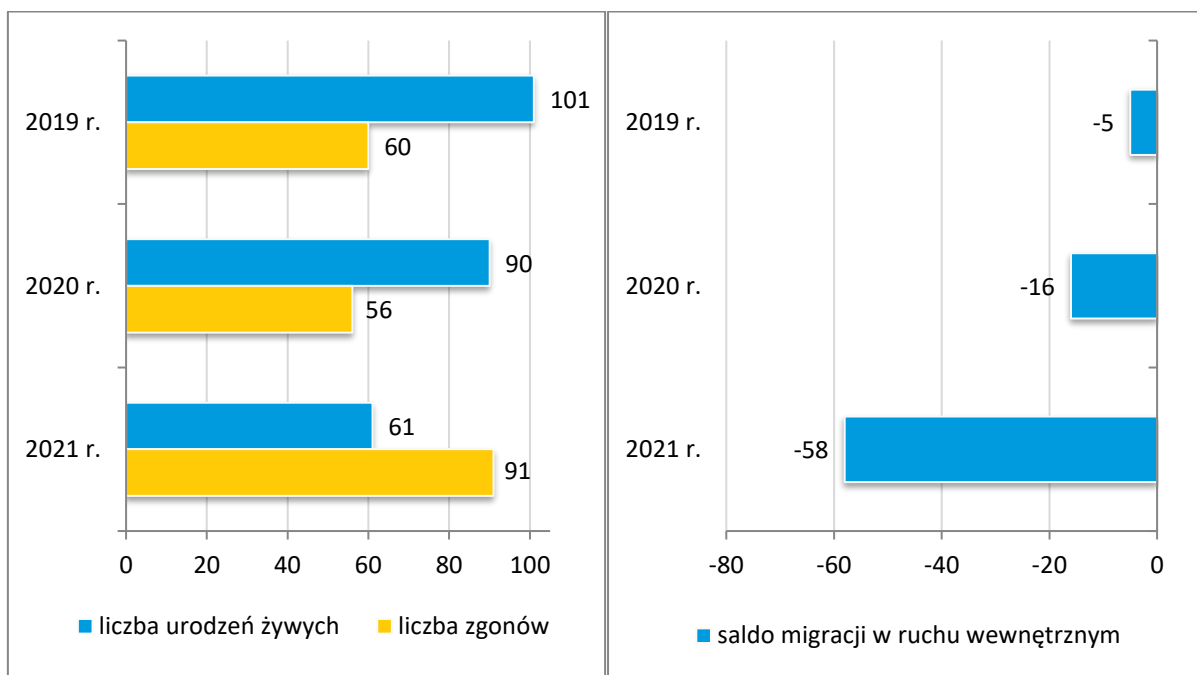
**Wykresy 14-15. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

**Wykresy 16-17. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021**



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2020 przyrost naturalny w gminie był dodatni (+41 w 2019 r., +34 w 2020 r.), natomiast w 2021 r. był ujemny (-30), tak za sprawą spadku liczby urodzeń żywych, jak i znacznego przyrostu liczby zgonów. W latach 2019-2021 ujemny i coraz bardziej niekorzystny poziom miało również saldo migracji, odbywającej się w ruchu wewnętrznym, tj. do innych jednostek w kraju (-5 w 2019 r., -16 w 2020 r., -58 w 2021 r.).

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2019-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi stale zwiększał się (20,1 w 2019 r., 21,5 w 2020 r., 22,6 w 2021 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (13,7 w 2019 r., 14,4 w 2020 r., 15,1 w 2021 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatek i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu

polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszymi oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

Ocenia się, że obecnie najważniejszymi problemami dotyczącymi starszych mieszkańców gminy Wielichowo są: samotność, niskie dochody, przewlekłe choroby, niepełnosprawność i niesamodzielność.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie wspiera seniorów, m.in. poprzez usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021**

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba świadczeń			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	3	6	5	31	58	33	8.930	23.800	16.374
zasiłek celowy i specjalny	11	18	16	24	33	26	8.090	11.673	10.846
zasiłek celowy									

usługi opiekuńcze	5	4	6	940	1227	1501	17.125	25.060	33.434
program „posiłek w szkole i w domu”	3	3	1	206	5	210	1.900	389	1.365
odpłatność za pobyt w DPS	0	0	1	0	0	9	0	0	19.478

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Z informacji OPS-u wynika również, że w 2019 r. z pomocy rzeczowej w formie artykułów żywnościowych skorzystało 19 osób, rok później – 17 osób, a w 2021 r. – 22 osoby.

Na terenie gminy Wielichowo organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. Są to m.in.: koncerty muzyczne, spotkania integracyjne z okazji Dnia Seniora, Dnia Kobiet, Wieczór Andrzejkowy, spotkania wigilijne i przy wielkanocnym stole, spotkania międzypokoleniowe, wyjazdy integracyjne, wycieczki rowerowe i krajoznawcze, zajęcia ruchowe, pobyty w sanatorium, szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe, warsztaty.

Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wielichowie, na terenie gminy i poza nią działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Centrum Kultury w Wielichowie, Stowarzyszenie Seniorów „Druga Młodość” w Wielichowie i działający przy nim Klub Seniora (organizacja inicjuje, angażuje i integruje mieszkańców w wieku 50+ do działania m.in. poprzez spotkania kulturalne, wyjazdy integracyjne, wydarzenia z interesującymi ludźmi i warsztaty rękodzieła, które pozwalają spędzać aktywnie czas i rozwijać nowe umiejętności), Centrum PISOP w Lesznie (oferuje m.in. wsparcie merytoryczne przy tworzeniu i realizacji projektów na rzecz seniorów), Środowiskowy Dom Samopomocy „Wygodna Stacja” w Wielichowie (wspiera osoby dorosłe przewlekle chore psychicznie i osoby z niepełnosprawnością intelektualną) oraz Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich oraz 13 Kół Gospodyń Wiejskich (główne inicjatywy kół stanowią: festyny, wyjazdy studyjne, warsztaty tematyczne, spotkania integracyjne, wydarzenia kultywujące lokalne tradycje, takie jak dożynki, spotkania wigilijne, prezentacje stołów wielkanocnych).

## 5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Wielichowo funkcjonuje 6 podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie**

lp.	nazwa jednostki	adres jednostki
1.	Przychodnia Lekarza Rodzinnego Lech Popa w Wielichowie	ul. Kościelna 2, 64-050 Wielichowo
2.	Centrum Medyczne „Salus” w Wielichowie	ul. Rakoniewicka 12, 64-050 Wielichowo
3.	Nowacka Małgorzata Prywatna Praktyka Lekarska i Dentystyczna w Wielichowie	ul. Grodziska 31, 64-050 Wielichowo
4.	Prywatny Gabinet stomatologiczny Janina Sulowska-Daktera w Wielichowie	ul. Polna 12, 64-050 Wielichowo
5.	Indywidualna Praktyka lekarska Agata Cylna-Zborowska w Wielichowie	ul. Łąkowa 44, 64-050 Wielichowo
6.	Praktyka Stomatologiczna Anna Kalemba-Kuleczka	ul. Rakoniewicka 12, 64-050 Wielichowo
7.	Apteka „Zdrowie” w Wielichowie	ul. Rynek 3, 64-050 Wielichowo
8.	DOZ Apteka „Dbam o Zdrowie” w Wielichowie	ul. Rakoniewicka 12, 64-050 Wielichowo

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wzrosła w porównaniu z latami poprzednimi (19.812 w 2019 r., 19.550 w 2020 r., 23.225 w 2021 r.). Na niższą liczbę udzielonych porad w latach 2019-2020 miała wpływ pandemia Covid-19.

Na terenie gminy brakuje lekarzy następujących specjalizacji: laryngolog, dermatolog, okulista, endokrynolog, ginekolog, psychiatra i neurolog.

W 2021 r., w ramach promocji zdrowia na terenie gminy Wielichowo zrealizowane zostały pod patronatem Burmistrza Wielichowa następujące zadania:

- projekt edukacyjny „Życie masz jedno – wybór należy do Ciebie”, realizowany wśród uczniów klas V-VIII Szkoły Podstawowej w Wielichowie; jego celem była wszechstronna edukacja zdrowotna oraz zapobieganie i przeciwdziałanie chorobom poprzez zaangażowanie uczniów w promowanie zasad zdrowego stylu życia (konkursy, np. fotograficzne, pisanie bajki na temat zdrowia, prace plastyczne promujące zdrowe odżywianie i aktywność fizyczną);



- zajęcia edukacyjne służące podniesieniu świadomości społeczeństwa w zakresie dbania o czyste powietrze; w zajęciach brały udział zuchy i harcerki z 15 Gromady Zuchowej „Uśmiechnięte Chmurki” i 9. Drużyny Harcerskiej im. Kazimierza Wielkiego w Wielichowie; w ramach zajęć edukacyjnych dzieci wzięły udział w warsztatach dotyczących zdrowego stylu życia.
- bezpłatne badania profilaktyczne – ze względu na panującą sytuację epidemiczną przeprowadzono jedynie badania mammograficzne, które zorganizowano 6-krotnie dla łącznie 76 kobiet (badania przeprowadził Ośrodek Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów w Poznaniu na podstawie porozumień zawartych z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego oraz Burmistrzem Wielichowa).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki działające poza gminą: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wolsztynie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kościanie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr Kazimierza Hołogi w Nowym Tomyślu w ramach specjalistycznych oddziałów, pomocy w nagłych przypadkach oraz nocnej i świątecznej pomocy medycznej.

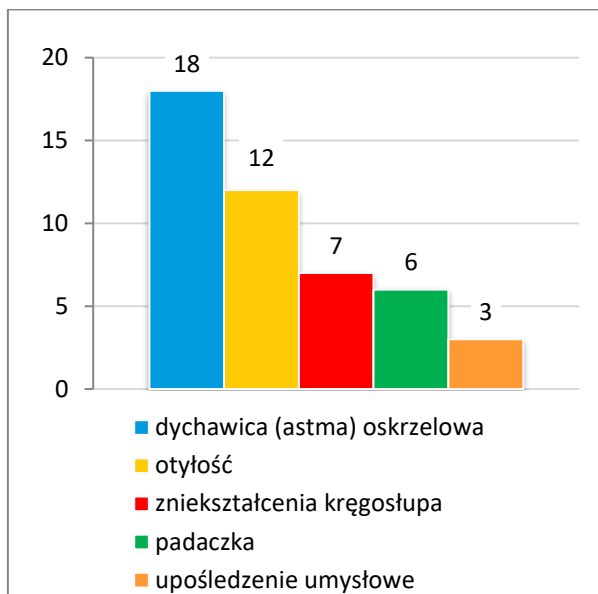
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Centrum Medyczne „Salus” w Wielichowie. Wynika z nich, że w 2021 r. najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: dychawica (astma) oskrzelowa (18 osób), otyłość (12), zniekształcenia kręgosłupa (7), padaczka (6), upośledzenie umysłowe (3), dziecięce porażenie mózgowe oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (po 2). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (597 osób), choroby układu krążenia (371), przewlekłe choroby układu trawiennego (233), choroby obwodowego układu nerwowego (98), niedokrwistość (59), cukrzycę (56), nowotwory (41), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (39) i choroby tarczycy (37).

Na koniec 2021 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 3.606, w tym 884 dzieci.

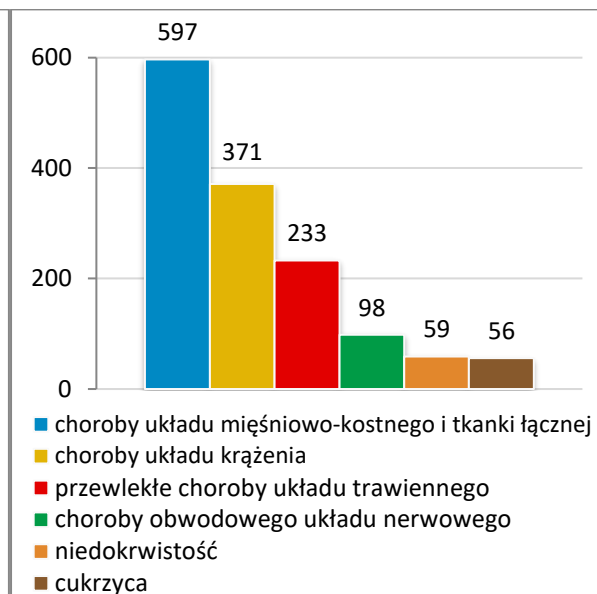
Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.



**Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2021 r.**



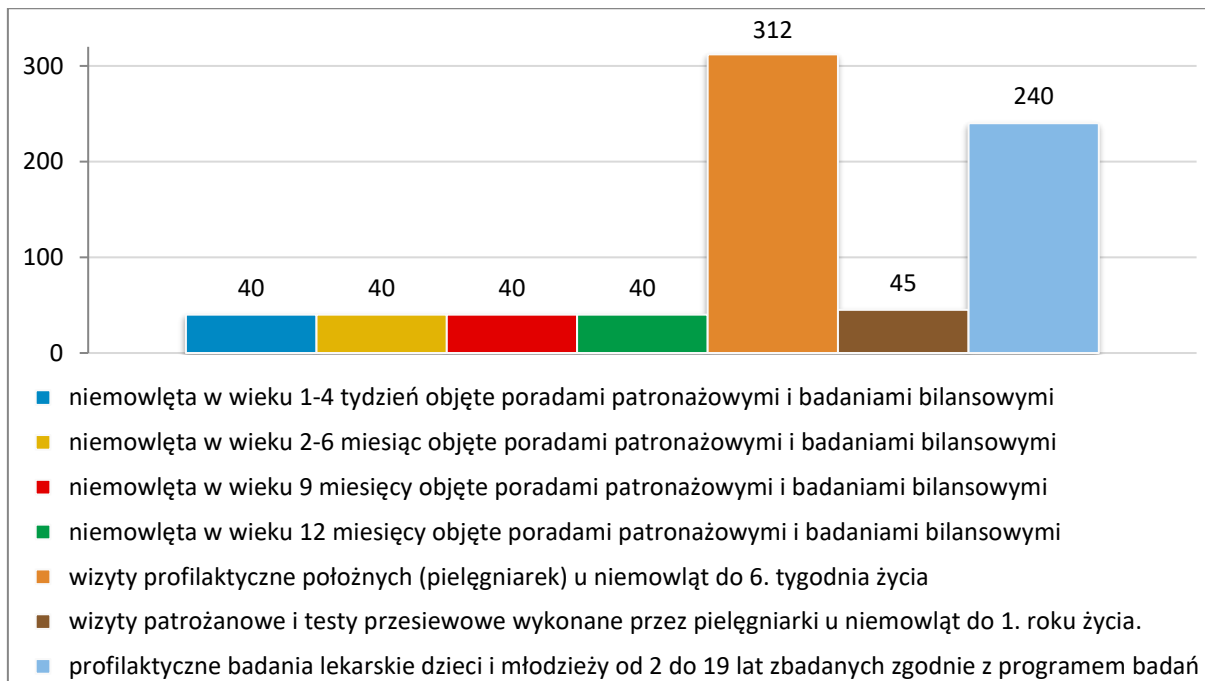
**Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2021 r.**



Źródło danych: Centrum Medyczne „Salus” w Wielichowie.

W 2021 r. Centrum Medyczne „Salus” w Wielichowie sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 20. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2021 r.**



Źródło danych: Centrum Medyczne „Salus” w Wielichowie.

W 2021 r. poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano po 40 niemowląt od 1 do 4 tygodnia i od 2 do 6 miesiąca, w wieku 9 miesięcy i w wieku 12 miesięcy. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) u niemowląt do 6. tygodnia życia wyniosła 312, a liczba wizyt patronażowych oraz testów przesiewowych wykonanych przez pielęgniarki u niemowląt do 1. roku życia – 45. Profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 240 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

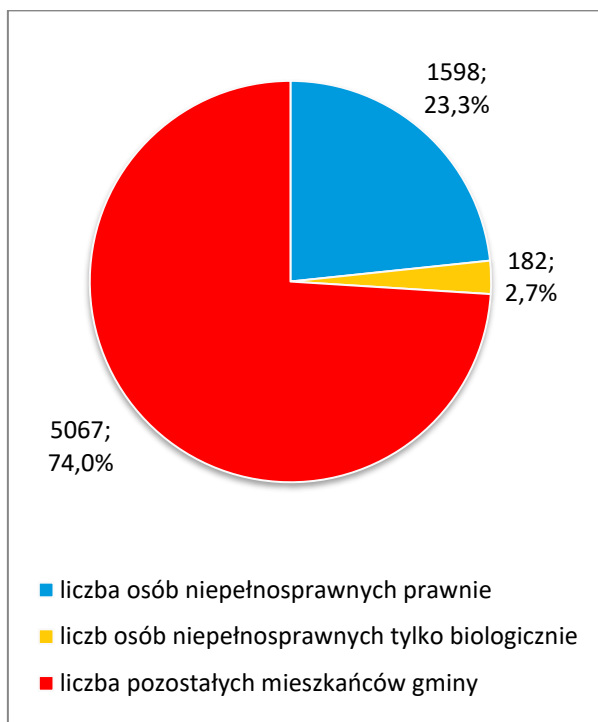
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób z niepełnosprawnością oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 r. Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym. Podobnie będzie w przypadku danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021.

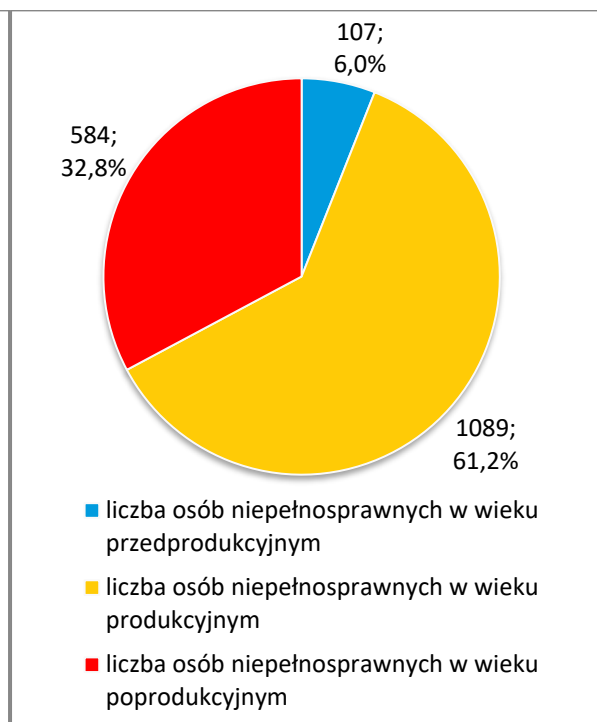
W 2002 r. w gminie Wielichowo mieszkało 1.780 osób z niepełnosprawnością, w tym 847 mężczyzn i 933 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (1.598 osób), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 182 osób.

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 26%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (1.089 osób) i poprodukcyjnym (584 osoby). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 21. Osoby z niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy w 2002 r.**



**Wykres 22. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w gminie w 2002 r.**



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

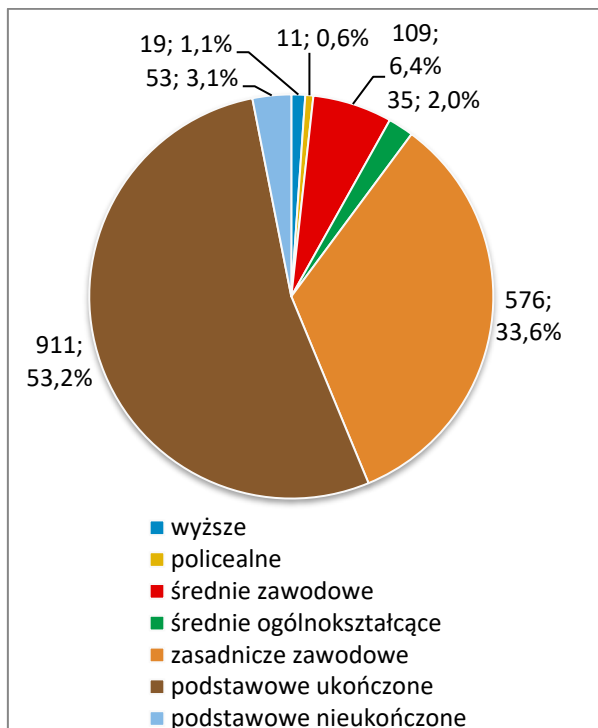
Osoby z niepełnosprawnością będące w wieku produkcyjnym stanowiły 27,1% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 r. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 70,5%.

Na poziom uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (911 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom z niepełnosprawnością znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej,

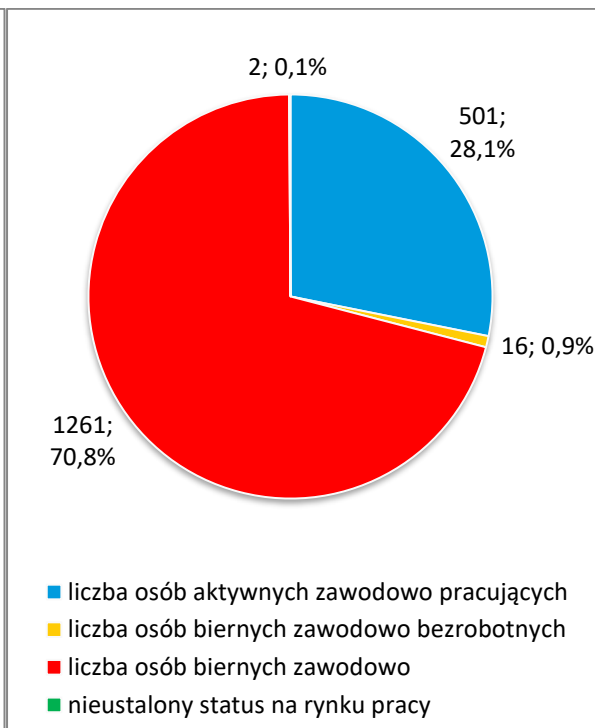
z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.261 osób).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób z niepełnosprawnością z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 23. Osoby z niepełnosprawnością w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 r.**

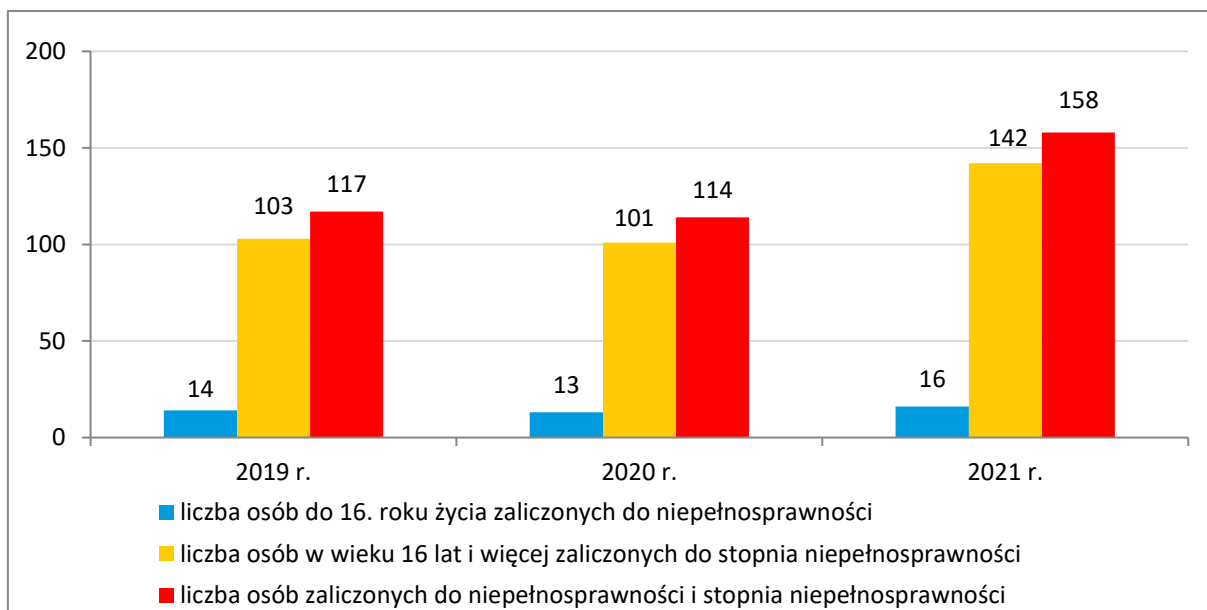


**Wykres 24. Osoby z niepełnosprawnością w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 r.**



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Wielichowo zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku Wielkopolskim. Według jego danych, w latach 2019-2021 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) była na podobnym poziomie (14 w 2019 r., 13 w 2020 r., 16 w 2021 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) w 2021 r. była znacznie wyższa niż w latach 2019-2020 (103 w 2019 r., 101 w 2020 r., 142 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Grodzisku Wielkopolskim do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021**

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grodzisku Wielkopolskim.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 66 rodzin liczących 142 osoby, rok później – 65 rodzin liczących 108 osób, a w 2021 r. – 59 rodzin liczących 98 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez OPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

**Tabela 14. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021**

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek okresowy	4	4	4	2.961,40	5.350,36	9.275
zasiłek celowy	25	22	21	15.330,57	14.619,86	12.211,03
posiłek	8	8	8	3.388,41	3.467,10	3.035,08
program „Posiłek w szkole i w domu”	14	10	9	9.823,72	7.482,22	8.299,96
dom pomocy społecznej	3	4	5	120.106,70	140.103,33	143.820,16
schronienie	1	1	1	3.600	3.960	8.760
mieszkania chronione	1	1	0	9.507,50	8.463	0

usługi opiekuńcze	3	4	6	12.462,68	24.507,97	29.205,05
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	1	4	0	7.200	31.353,90
zasilek stały	35	31	27	174.107,50	164.571,02	134.300,64

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie.

Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wielichowie, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą do nich m.in.: w Wielichowie – Środowiskowy Dom Samopomocy „Wygodna Stacja”, w Grodzisku Wielkopolskim – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Warsztaty Terapii Zajęciowej, w Rakoniewicach – Warsztaty Terapii Zajęciowej, a także Domy Pomocy Społecznej w Wolsztynie, Śremie, Psarskim, Pakówce, Kobylej Górze i Baszkowie.

## 6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego” działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media, do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

W gminie Wielichowo, w czasie trwania pandemii Covid-19, podejmowano działania służące jej ograniczeniu. Zaistniała sytuacja wymusiła nową organizację pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie i udzielania wsparcia przy

zachowaniu ciągłości pracy. Pracownicy socjalni i asystent rodziny, w trosce o własne zdrowie i podopiecznych, ograniczyli pracę w terenie do niezbędnego minimum. Sprawy załatwiane były głównie za pośrednictwem telefonu lub poczty elektronicznej; jeśli nie było możliwości załatwienia sprawy telefonicznie lub mailowo, wówczas bezpośredni kontakt z klientem odbywał się przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności. Wszyscy pracownicy zostali wyposażeni w środki ochronne: maseczki, płyny dezynfekujące, rękawiczki, dodatkowo pracownicy i w przyłbice. Na stronie internetowej Ośrodka oraz na drzwiach wejściowych jego siedziby zamieszczono informacje na temat sposobu obsługi osób zgłaszających się bezpośrednio do OPS. W czasie pandemii pracownicy Ośrodka korzystali z możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach w formie online.

Analizując sytuację pandemiczną, warto dodać, że z opublikowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim raportu Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę” na temat negatywnych doświadczeń młodzieży w trakcie pandemii Covid-19 (przeprowadzone badanie miało na celu poznanie skali doświadczania przez młodzież różnego rodzaju przemocy i krzywdzenia w okresie zamknięcia szkół oraz uzyskanie wiedzy na temat dobrostanu młodzieży: samopoczucia, zadowolenia z życia, wsparcia społecznego oraz podejmowania zachowań autodestrukcyjnych) wynika, że sytuacja nastolatków w pierwszym okresie pandemii była zróżnicowana, a przebywanie w domu nie uchroniło ich przed doświadczaniem krzywdzenia. Dziewczyny częściej niż chłopcy doświadczały krzywdzenia i gorzej oceniały zarówno swoje samopoczucie, jak i zadowolenie z życia. Nastolatki w wieku 16-17 lat oraz mieszkańcy wsi częściej niż nastolatki w wieku 13-15 lat oraz mieszkańcy miast deklarowali doświadczenie przemocy ze strony bliskich dorosłych, wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym oraz bycie świadkiem przemocy w domu. Osoby, które doświadczyły krzywdzenia, częściej niż pozostałe nie mogły liczyć na żadne wsparcie społeczne.

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego. Władze gminy oceniają, iż nabyły doświadczenie i wypracowały mechanizmy sprawnego reagowania w razie powrotu zagrożenia.

## 7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

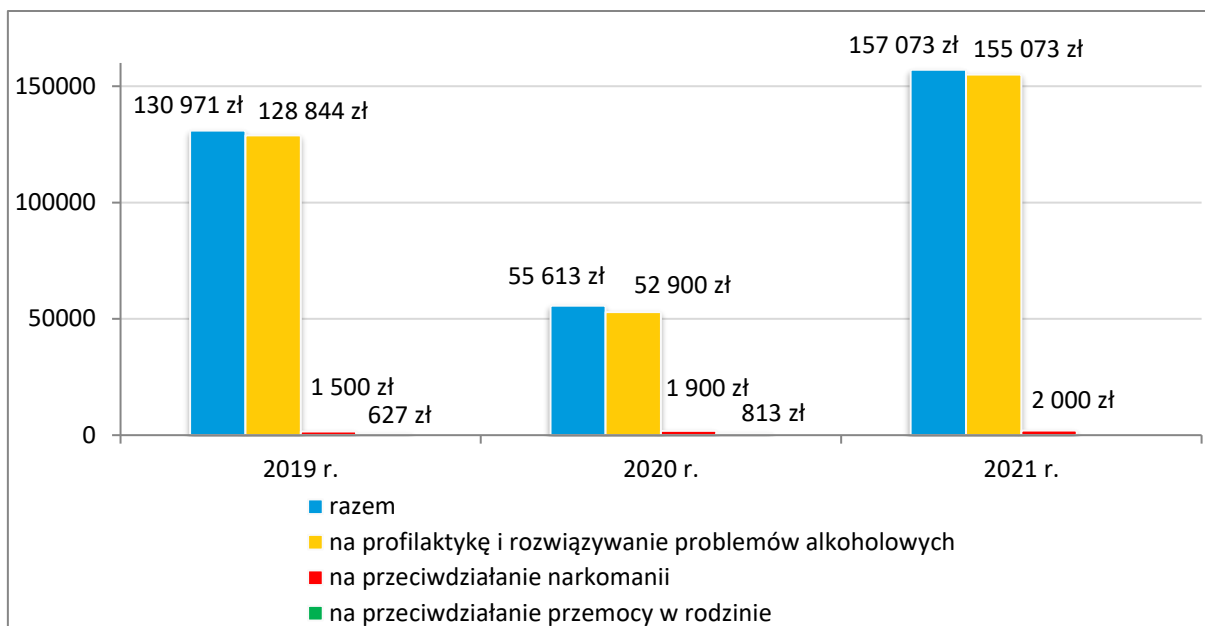
Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Wielichowo na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

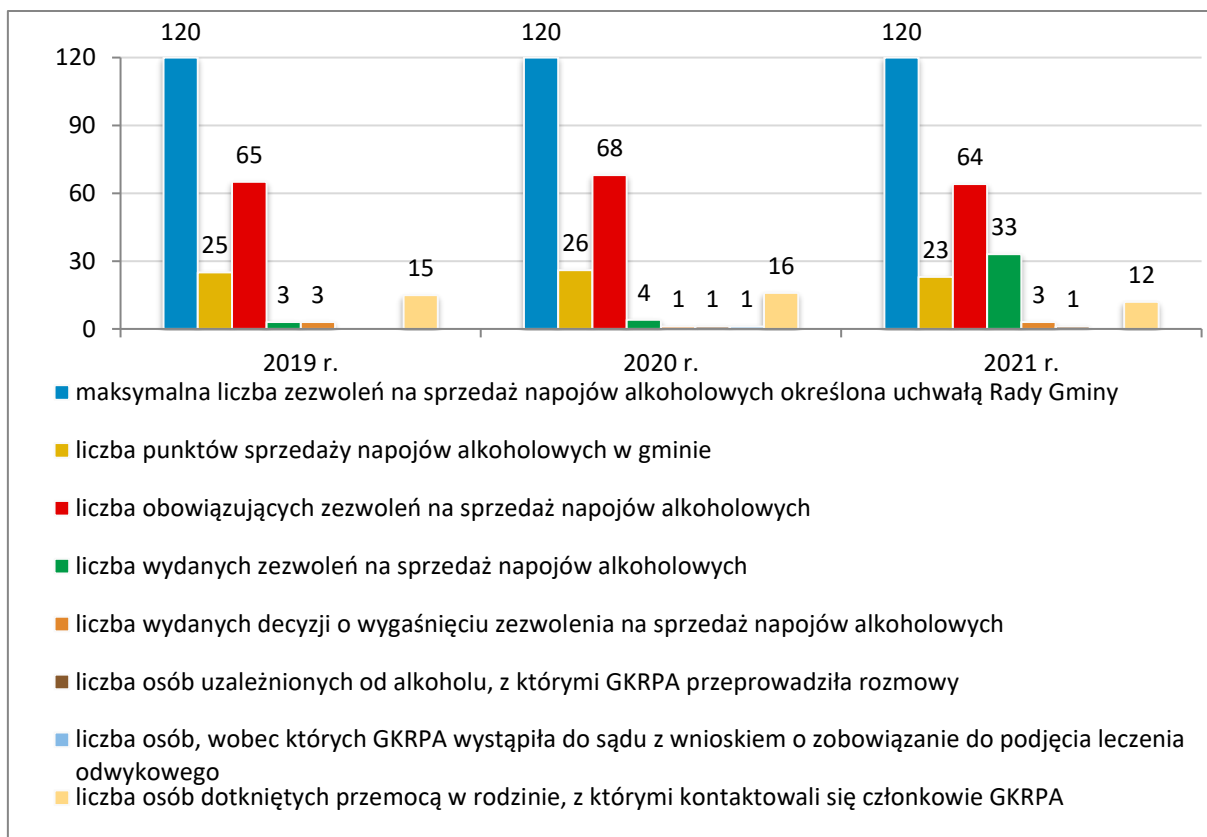


**Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021**

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

W 2021 r., po spadku w roku poprzednim, wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie była znacznie wzrosła (130.971 zł w 2019 r., 55.613 zł w 2020 r., 157.073 zł w 2021 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Wielichowo, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, kontroluje punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych, monitoruje sytuację rodzin, w których stwierdzono problem alkoholowy, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

**Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021**

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

W latach 2019-2021 określona uchwałą Radę Miejską maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie był taka sama (po 120), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zbliżona (25 w 2019 r., 26 w 2020 r., 23 w 2021 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (65 w 2019 r., 68 w 2020 r., 64 w 2021 r.). W 2021 r., w stosunku do lat poprzednich, znacznie wzrosła liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (3 w 2019 r., 4 w 2020 r., 33 w 2021 r.). W latach 2019-2021 nie przeprowadzano kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W latach 2020-2021 GKRPA przeprowadziła rozmowy z 1, w każdym roku, osobą uzależnioną od alkoholu. Jednocześnie w 2020 r. wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie 1 osoby do podjęcia leczenia alkoholowego.

W latach 2019-2021 członkowie GKRPA kontaktowali się z odpowiednio 9, 9 i 6 osobami doznającymi przemocy w rodzinie i z odpowiednio 6, 7 i 6 sprawcami przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: działające w Wielichowie – Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy, Punkt konsultacyjno-diagnostyczny, w Grodzisku Wielkopolskim – Poradnia Zdrowia Psychicznego „Medyk” i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w Wolsztynie – Poradnia Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień, w Kościanie – Oddział Leczenia Uzależnień Wielkopolskiego Centrum Neuropsychiatryczne im. Oskara Bielawskiego, w Błońsku – Dom „Pomocna Dłoń” Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Mieszkania Chronione, w Zdunach – Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy, a także grupy AA i grupy dla osób współuzależnionych w Wolsztynie i Kościanie oraz Świetlice środowiskowe w Szkołach Podstawowych w Wielichowie, Wilkowie Polskim i Łubnicy oraz przy Stowarzyszeniu Gospodarczo-Edukacyjnym „Dobro dziecka” w Gradowicach.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie**

<b>nazwa jednostki</b>	<b>adres jednostki</b>
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielichowie	ul. Rynek 10, 64-050 Wielichowo
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie	ul. Pocztowa 16a, 64-050 Wielichowo
Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Wielichowie	ul. Pocztowa 16a, 64-050 Wielichowo
Punkt konsultacyjno-diagnostyczny w Wielichowie	ul. Pocztowa 16a, 64-050 Wielichowo
Poradnia Zdrowia Psychicznego „Medyk” w Grodzisku Wielkopolskim	ul. Zbożowa 26, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
Poradnia Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień w Wolsztynie	ul. Drzymały 34, 64-200 Wolsztyn
Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne im. Oskara Bielawskiego w Kościanie, Oddział Leczenia Uzależnień	ul. Plac Paderewskiego 1a, 64-000 Kościan
Grupy AA i grupy dla osób współuzależnionych w Wolsztynie i Kościanie	64-200 Wolsztyn, 64-000 Kościan
Świetlica środowiskowa w Szkole Podstawowej w Wielichowie	ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo

Świetlica środowiskowa w Szkole Podstawowej w Wilkowie Polskim	Wilkowo Polskie, ul. Kościańska 2, 64-050 Wielichowo
Świetlica środowiskowa w Szkole Podstawowej w Gradowicach	Gradowice, ul. Szkolna 20, 64-050 Wielichowo
Świetlica środowiskowa w Szkole Podstawowej w Łubnicy	Łubnica, ul. Szkolna 4, 64-050 Wielichowo
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim	ul. Żwirki i Wigury 1, 62-065 Grodzisk Wielkopolski
Dom „Pomocna Dłoń” Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Mieszkania Chronione w Błońsku	Błońsko 37a, 64-308 Jabłonna
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Zdunach	ul. Strzelecka 10, 63-760 Zduny
Komisariat Policji w Rakoniewicach	ul. Grodziska 16, 62-067 Rakoniewice

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

W działającym w gminie Punkcie konsultacyjno-diagnostycznym usługi świadczą specjalista terapii uzależnień i psycholog. W latach 2019-2021 w Punkcie objęto wsparciem odpowiednio 17, 7 i 4 osoby z problemem alkoholowym, odpowiednio 5, 1 i 11 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, 6 w 2019 r. i 7 w 2021 r. osób doznających przemocy w rodzinie oraz, w 2019 r., 6 osób stosujących przemoc w rodzinie.

W latach 2019-2021 na podobnym poziomie pozostawała liczba rodzin, które Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie objął wsparciem z powodu alkoholizmu (odpowiednio 21, 22 i 20 rodzin liczących odpowiednio 36, 36 i 27 osób). Jednocześnie, w latach 2020-2021, liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie, dwukrotnie wzrosła w porównaniu z 2019 r. (2 rodziny liczące 8 osób w 2019 r., po 4 rodziny liczące 12 osób w latach 2020-2021). W analizowanym okresie OPS nie świadczył natomiast wsparcia w związku z narkomanią.

Ośrodek był również odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Wielichowie. W 2021 r. Zespół liczył 12 osób, a w jego skład wchodził przedstawiciele OPS-u, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądu Rejonowego, organizacji pozarządowej oraz niektórych gminnych placówek oświatowych. W latach 2019-2021 działaniami Zespołu objęto odpowiednio 42, 42 i 48 osób. W ramach zadań edukacyjnych i profilaktycznych dostępne były dla mieszkańców gminy broszury informacyjne dotyczące zjawiska przemocy, ulotki z numerami telefonów instytucji zapewniających pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy. Podczas pandemii

Covid-19, w celu zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego osób realizujących zadanie związane z procedurą „Niebieskie Karty” i osób doświadczających przemocy, bezwzględnie przestrzegano reżim sanitarny.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i świetlicach wiejskich) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, spektakli i konkursów profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz zajęć w świetlicach wiejskich.

W latach 2019-2021 rekomendowanymi w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży objęto odpowiednio 35, 35 i 104 uczniów, odpowiednio 42, 42 i 42 nauczycieli oraz odpowiednio 35, 35 i 37 rodziców (np. w Szkole Podstawowej im. Polskich Noblistów w Wielichowie realizowano program profilaktyczny „Trzeci Elementarz”), w spektaklach – 600 osób w 2021 r., w festynach i innych imprezach plenerowych – 400 osób w 2020 r. i 700 osób w 2021 r., w imprezach sportowych – 12 osób w 2019 r., w konkursach – 20 osób w 2019 r., w koloniach z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – 200 osób w 2019 r., w koloniach z programem zajęć profilaktycznych – 19 osób w 2021 r., a w zajęciach dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym – 29 osób w 2019 r. i 25 osób w 2020 r., w tym odpowiednio 20 i 20 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

## **8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.**

Gmina Wielichowo ma bazę oświatową, na którą składają: 4 przedszkola i 3 szkoły podstawowe. Na jej terenie działa również Stowarzyszenie „Dobro Dziecka” w Gradowicach, które zapewnia opiekę przedszkolną i prowadzi nauczanie na poziomie podstawowym.

Na terenie gminy nie ma placówki świadczącej opiekę nad dziećmi do lat 3. Liczba tych dzieci w 2021 r., po wzroście w roku poprzednim, spadła (268 w 2019 r., 282 w 2020 r., 246 w 2021 r.), podobnie jak ich udział w ogóle mieszkańców gminy (3,9% w 2019 r., 4,1% w 2020 r., 3,6% w 2021 r.).

W roku szkolnym 2021/2022 do prowadzonych przez gminę placówek przedszkolnych i szkół podstawowych uczęszczało odpowiednio 252 dzieci i 625 uczniów. Kadre stanowiło 10 opiekunów i 88 nauczycieli. Stowarzyszenie „Dobro

Dziecka” w Gradowicach opieką przedszkolną obejmowało 53 dzieci, nauczanie na poziomie podstawowym prowadziło dla 13 uczniów i zatrudniało 13 nauczycieli.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 16. Placówki oświatowe w gminie**

<b>lp.</b>	<b>nazwa placówki</b>	<b>adres placówki</b>
1.	Przedszkole w Łubnicy	Łubnica, ul. Dożynkowa 4, 64-050 Wielichowo
2.	Przedszkole „Gacek” w Śniatach	Śniaty, ul. Ratajczaka 8, 64-050 Wielichowo
3.	Przedszkole „Świat Bajek” w Wielichowie	ul. Łąkowa 66, 64-050 Wielichowo
4.	Szkoła Podstawowa im. „Polskich Poetów” w Łubnicy	Łubnica, ul. Szkolna 4, 64-050 Wielichowo
5.	Szkoła Podstawowa im. „Kompanii Wilkowskiej Powstańców Wilkp. w Wilkowie Polskim”	Wilkowo Polskie, ul. Kościańska 2, 64-050 Wielichowo
6.	Szkoła Podstawowa im. „Polskich Noblistów” w Wielichowie	ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo
7.	Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Gradowicach prowadzone przez Stowarzyszenie Gospodarczo-Edukacyjne „Dobro dziecka” w Gradowicach	Gradowice, ul. Szkolna 20, 64-050 Wielichowo

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

## 9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Działalność kulturalna, artystyczna i rekreacyjna w gminie Wielichowo ogniskuje się wokół Centrum Kultury w Wielichowie, które zajmuje się organizacją i koordynacją imprez artystycznych i rozrywkowych. W jego strukturach działa Biblioteka Publiczna z filią w Wilkowie Polskim.

Centrum prowadzi działalność w zakresie promocji kultury i historii regionu, organizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, jest inicjatorem oraz wspiera wydarzenia kulturalne i rekreacyjne, także akcje promujące czytelnictwo. Zajmuje się organizacją koncertów, występów teatralnych i kabaretowych, wystaw i wieczorów autorskich. Placówka współpracuje ze stowarzyszeniami, kołami gospodyń wiejskich, harcerzami, Galerią Sztuki Współczesnej Magiel w Wielichowie oraz z placówkami oświatowymi w gminie.

W 2021 r. Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna zatrudniały odpowiednio 7 i 3 pracowników, a z ich oferty skorzystało odpowiednio 2.640 i 1.180 osób.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

**Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie**

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Centrum Kultury w Wielichowie	ul. Pocztowa 16, 64-050 Wielichowo
2.	Biblioteka Publiczna w Wielichowie	ul. Pocztowa 16, 64-050 Wielichowo
3.	Filia Biblioteki Publicznej w Wikowie Polskim	ul. Nowina 1, 64-032 Wilkowo Polskie
4.	Magiel – Galeria Sztuki Współczesnej w Wielichowie	ul. Farna 2a, 64-050 Wielichowo
5.	Izba Historii w Śniatach	Śniaty, ul. Szkolna 3, 64-050 Wielichowo

Źródło: Urząd Miejski w Wielichowie.

Do najważniejszych imprez kulturalnych organizowane na terenie gminy należą: Święto Pieczarki, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Akcja Letnia dla dzieci, występy kabaretów, koncerty i indywidualne wystawy prac młodych artystów.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się m.in. stadion, hala sportowa, kort tenisowy boiska i place zabaw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie**

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Stadion Miejski w Wielichowie	ul. Parkowa, 64-050 Wielichowo
2.	Hala sportowa w Wielichowie	ul. Kościelna, 64-050 Wielichowo
3.	Kort tenisowy w Wielichowie	ul. Kościelna, 64-050 Wielichowo
4.	Wielofunkcyjne boisko w Wielichowie	ul. Kościelna, 64-050 Wielichowo
5.	Boisko do piłki nożnej w Wielichowie	ul. Kościańska, 64-032 Wilkowo Polskie
6.	Place zabaw	Wielichowo, Wilkowo Polskie, Śniaty, Ziemin, Reńsko, Trzcinica, Łubnica, Zielęcín, Gradowice, Dębsko, Pruszkowo, Prochy

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

Do ważniejszych imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych w gminie należą: rozgrywki ligowe drużyny LKP Pieczarka, turnieje piłkarskie dla dzieci i dorosłych, akcje letnie dla dzieci oraz rajdy rowerowe.

Gmina Wielichowo posiada walory turystyczne. Jej obszar położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Poznańskiego oraz Doliny Środkowej Obry. Największym bogactwem przyrodniczym gminy jest Dolina Środkowej Obry



o charakterze łąkowo-leśnym. Ochroną prawną w gminie objęto 14 pomników przyrody oraz 3 parki dworskie.

Historię Wielichowa dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej historii i kulturze – najstarsze ślady osadnictwa pochodzą ze środkowej epoki kamienia – mezolitu, a pierwsza historyczna wzmianka o tym terenie z 1297 r. i dotyczy pozwolenia lokowania wsi Łubnica na prawie niemieckim.

Do ważniejszych, cennych kulturowo obiektów w gminie należą: układ urbanistyczny Wielichowa (XV-XIX w.), pałac z budynkami gospodarczymi i parkiem krajobrazowym w Wielichowie, pałac z budynkami gospodarczymi i parkiem krajobrazowym w Wilkowie Polskim, pałac z budynkami gospodarczymi i parkiem krajobrazowym w Zielęcinie oraz zabudowania gospodarcze w Zieminie, Moto-stacja w Wielichowie, kościół pw. Św. Mikołaja w Prochach, kościół w Wielichowie pw. Św. Marii Magdaleny, kaplica pw. Św. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny oraz kościół pw. Św. Walentego z zabytkowym ołtarzem w Wielichowie, kościół pw. Św. Jadwigi w Wilkowie Polskim, kościół pw. Św. Klemensa w Zielęcinie, kaplica pw. Św. Józefa w Gradowicach, cmentarze ewangelickie w Wielichowie, Pruszkowie, Reńsku i Prochach, pomnik na cześć bohaterom i męczennikom 1939-1945 w Wielichowie, pomnik Powstańców Wielkopolskich w Wielichowie oraz pomnik Franciszka Ratajczaka w Śniatach. Na terenie gminy znajduje się także 177 stanowisk archeologicznych.

## **10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA**

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;



- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Wielichowo funkcjonuje 20 podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Głównym celem tej współpracy jest wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz rozwijanie partnerstwa publiczno-społecznego, a celami szczegółowymi są: poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy, integracja podmiotów realizujących zadania publiczne, budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez umacnianie w świadomości mieszkańców poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie oraz tradycję oraz wzmacnianie merytoryczne i instytucjonalne organizacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

**Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie**

lp.	nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
1.	<b>Stowarzyszenie Przyjazna Gmina Wielichowo</b> , ul. gen. Kutrzeby 49, 64-050 Wielichowo	rozwój lokalny	społeczność lokalna
2.	<b>Fundusz Projekty Informacyjne</b> , ul. gen. Kutrzeby 49, 64-050 Wielichowo	rozwój lokalny	społeczność lokalna
3.	<b>Stowarzyszenie Seniorów „Druha Młodość”</b> , ul. Poczтовая 16a, 64-050 Wielichowo	kultura, sztuka, tradycja; rozwój lokalny	osoby starsze, kombatanci

4.	<b>Stowarzyszenie Gospodarczo-Edukacyjne „Dobro Dziecka”</b> , ul. Szkolna 20, 64-050 Gradowice	edukacja, wychowanie	dzieci i młodzież
5.	<b>Stowarzyszenie Ludowy Klub Piłkarski Pieczarka Wielichowo</b> , ul. Szkolna 2, 64-050 Wielichowo	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
6.	<b>Uczniowski Klub Sportowy „Nobliści” Wielichowo</b> , ul. Kościelna 7a, 64-050 Wielichowo	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
7.	<b>9 Grunwaldzka Drużyna Harcerska Buki im. Kazimierza Wielkiego w Wielichowie</b> , ul. Poczтовая 16, 64-050 Wielichowo	edukacja, wychowanie	dzieci i młodzież
8.	<b>Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich w Wielichowie</b> , ul. Poczтовая 16, 64-050 Wielichowo	kultura, sztuka, tradycja; rozwój lokalny	społeczność lokalna, kobiety
9.	<b>Liga Obrony Kraju Moto-stacja w Wielichowie</b> , ul. Dworowa, 64-050 Wielichowo	edukacja, wychowanie; kultura, sztuka, tradycja; sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
10.	<b>Parafialny Zespół Caritas przy Parafii pw. Św. Marii Magdaleny w Wielichowie</b> , ul. Szkolna 24, 64-050 Wielichowo	pomoc społeczna, usługi społeczne	osoby skrajnie ubogie, uchodźcy, migranci, repatrianci, osoby chore, samotne matki i ojcowie
11.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Wielichowie</b> , ul. Kościelna 2a, 64-050 Wielichowo	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
12.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Dębsku</b> , ul. Polna 14a, 64-050 Dębsko	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
13.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Gradowicach</b> , ul. Szkolna 12, 64-050 Gradowice	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
14.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Łubnicy</b> , ul. Dożynkowa 5a, 64-050 Łubnica	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
15.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Prochach</b> , ul. Dąbrówki 20, 64-050 Prochy	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
16.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Wilkowie Polskim</b> , ul. Kościańska 41, 64-032 Wilkowo Polskie	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
17.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Śniatach</b> , ul. Ratajczaka 34a, 64-032 Śniaty	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
18.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Trzciny</b> , ul. Dożynkowa 3, 64-050 Trzciny	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
19.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Zielęcinie</b> , ul. Parkowa 1, 64-050 Zielęcin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
20.	<b>Ochotnicza Straż Pożarna w Zieminie</b> , Plac Wielkopolski 3, 64-050 Ziemin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

Na rok 2022 Gmina Wielichowo zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dotyczących:

- umacniania w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za siebie i otoczenie,
- budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnych,
- wprowadzania nowatorskich i bardziej efektywnych działań i rozwiązań dzięki dobremu rozpoznaniu występujących potrzeb,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy,
- podtrzymywania polskiej tradycji narodowej i kulturowej, wyrównywania szans w dostępie do kultury i rekreacji,
- tworzenia warunków do integracji międzypokoleniowej lokalnej społeczności oraz możliwość uczestnictwa osób starszych w różnych formach życia kulturalnego.

Warto dodać, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie współpracuje z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi poza terenem gminy. Są to organizacje działające w obszarze pomocy społecznej. Współpraca ze Stowarzyszeniem Monar Wielkopolskie Centrum Pomocy Bliźniemu w Roźnowicach, Stowarzyszeniem Dom – Pomocna Dłoń w Błońsku oraz Stowarzyszeniem Pogotowie Społeczne w Poznaniu dotyczy zabezpieczenia schronienia osobom bezdomnym, z kolei współpraca z Bankiem Żywności w Poznaniu umożliwi pozyskanie żywności dla osób potrzebujących w gminie.

## **11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE**

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Wielichowo czuwa Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Wielkopolskim, a bezpośrednio czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Rakoniewicach. Według jego danych, w 2021 r. na terenie gminy Wielichowo stwierdzono 23 przestępstwa, w przypadku których ujawniono 17 sprawców. Wśród stwierdzonych przestępstw dominowały przestępstwa polegające na kradzieży (8) oraz prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (7).

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 20. Przestępstwa popełnione w gminie w 2021 r.**

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw stwierdzonych	liczba sprawców	wiek sprawców
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego	7	7	34, 42, 44, 52, 52, 54, 63 lata
niestosowanie się do orzeczonych środków karnych	1	1	30 lat
przemoc wobec stron postępowania	1	1	63 lata
kradzież	8	4	29, 61 lat
oszustwo	1	-	-
oszustwo komputerowe	1	-	-
zniszczenie mienia ruchomego	1	1	23 lata
paserstwo umyślne	1	1	37 lat
fałszowanie znaków identyfikacyjnych	1	1	37 lat
przestępstwo przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	2	1	37 lat

Źródło: Komisariat Policji w Rakoniewicach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielichowie obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2019 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystała 1 rodzina

licząca 5 osób, a rok później – 1 osoba. W 2021 r. OPS nie udzielał z tej przyczyny wsparcia.

Na terenie gminy Wielichowo ochronę przeciwpożarową zapewnia 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (w tym 1 zrzeszona w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym): w Wielichowie, Dębsku, Gradowicach, Łubnicy, Prochach, Wilkowie Polskim, Śniatach, Trzciny, Zielęcinie i Zieminie. W 2021 r. liczyły one 315 członków, 5 z nich posiadało samochody pożarnicze. Jednostki wyjeżdżały do następujących zdarzeń: miejscowe zagrożenia – 80 zdarzeń, pożary – 14 razy, wyjazdy gospodarcze – 7 zdarzeń, alarmy fałszywe – 1 zdarzenie.

W analizowanym roku jednostki brały udział w działaniach związanych z pandemią Covid-19. Ponadto jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Wielichowie uczestniczyła w warsztatach szkoleniowych „Pożary mieszkań” oraz brała udział w wypompowywaniu wody w elektrociepłowni koło Swarzędza w ramach wojewódzkiego obwodu operacyjnego, do którego należy.

## **12. KWESTIA UCHODźCÓW**

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

W gminie Wielichowo zarejestrowano 206 obywateli Ukrainy szukających schronienia przed konfliktem wojennym. Uchodźcom zapewniono zakwaterowanie, wyżywienie, dostęp do opieki medycznej i lokalnego rynku pracy. W związku z pobytem uchodźców na terenie gminy konieczne było utworzenie dodatkowych miejsc w przedszkolu i w szkołach oraz adaptacja lokalu na potrzeby mieszkaniowe. Prowadzono także zbiórkę żywności, środków czystości i innych niezbędnych artykułów, odbywały się spotkania integracyjne, uchodźcom udzielono także wsparcia językowego oraz pomocy w załatwianiu podstawowych spraw urzędowych.

Gmina jest przygotowana na dalsze działania wobec uchodźców, szczególnie w kwestii związanej z ich adaptacją w środowisku lokalnym oraz zapewnieniem dzieciom edukacji w szkołach.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklaruowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

### **13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”**

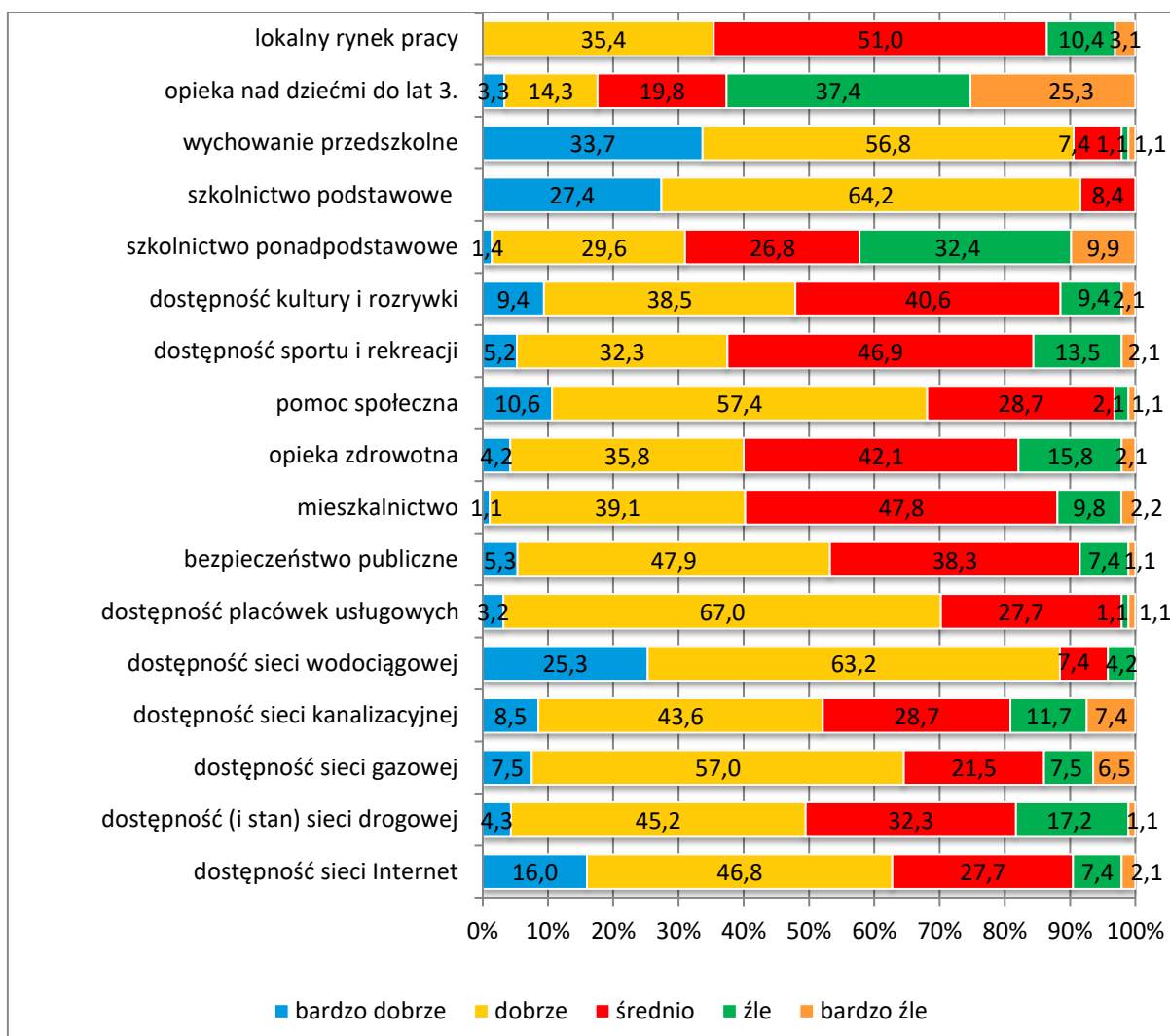
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Wielichowo posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza, Sekretarza, Skarbnika, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,

przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawiciele jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 97 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 28. Warunki życia w gminie**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność szkolnictwa podstawowego (łącznie 91,6% ocen bardzo dobrych i dobrych), wychowania przedszkolnego (w sumie 90,5% ocen

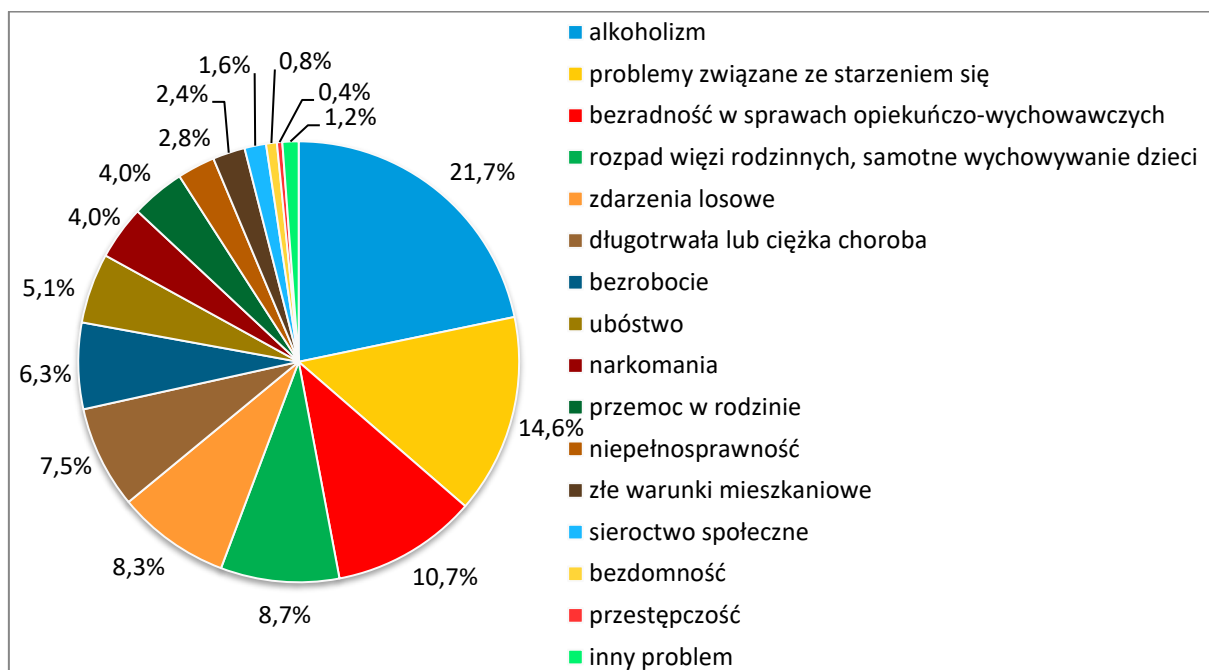


bardzo dobrych i dobrych) i sieci wodociągowej (łącznie 88,5% ocen dobrych i bardzo dobrych)

Najgorzej badani ocenili z kolei dostępność opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie 62,7% ocen złych i bardzo złych) i szkolnictwa ponadpodstawowego (łącznie 42,3% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 29. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy**

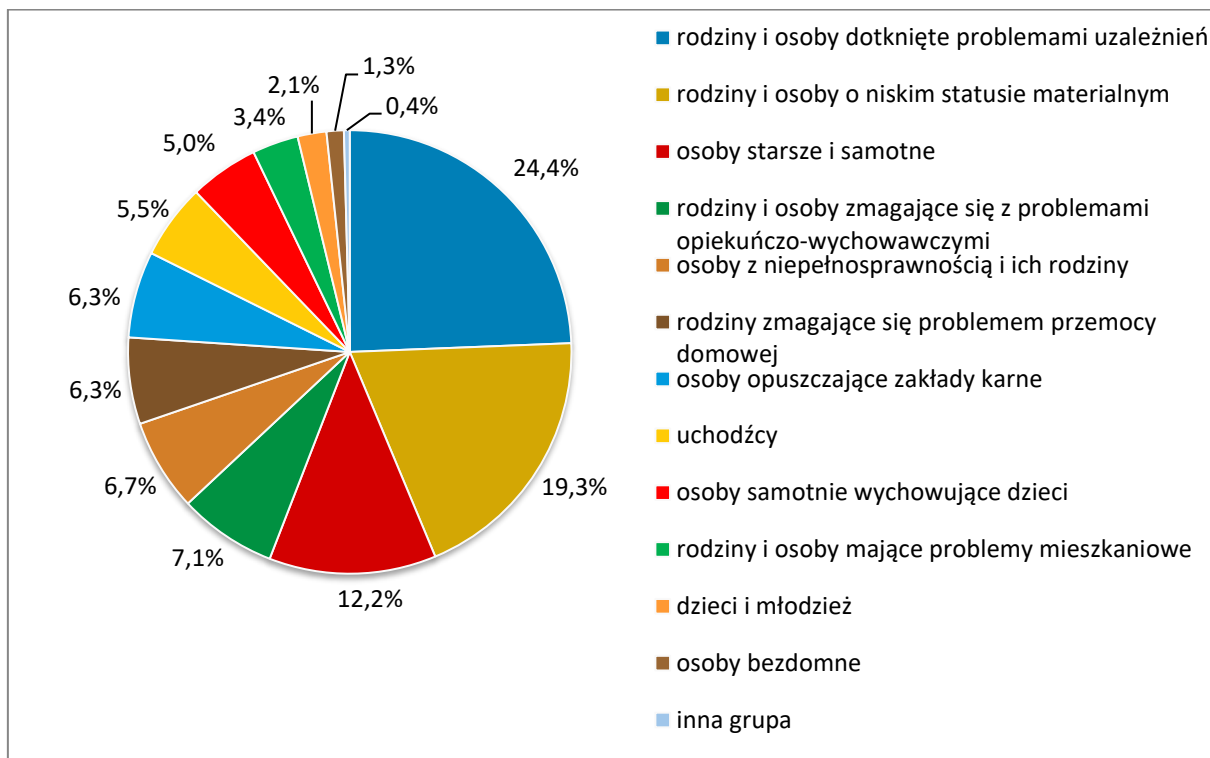


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (21,7%), problemy związane ze starzeniem się (14,6%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (10,7%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.



**Wykres 30. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie**

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

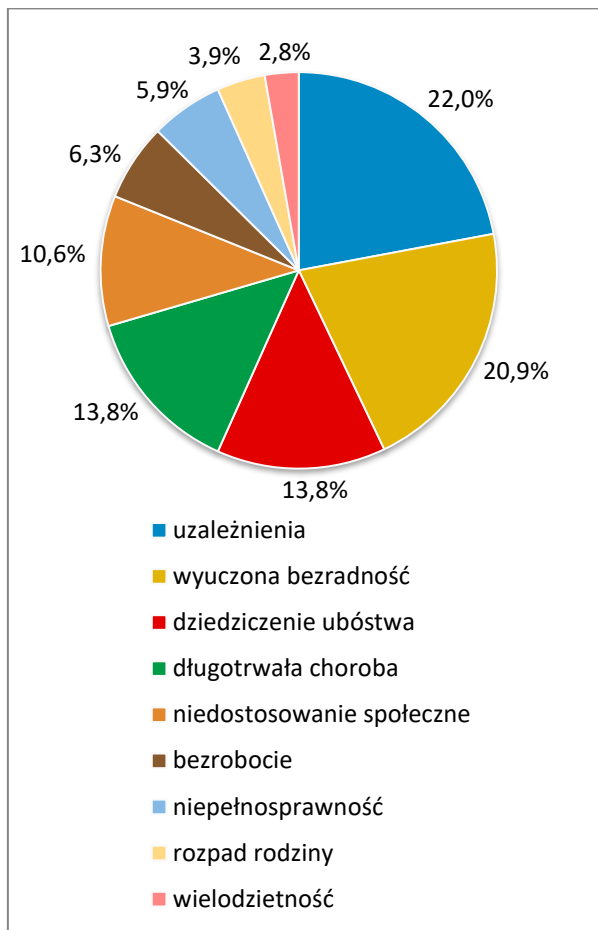
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (24,4%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (19,3%) oraz osoby starsze i samotne (12,2%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

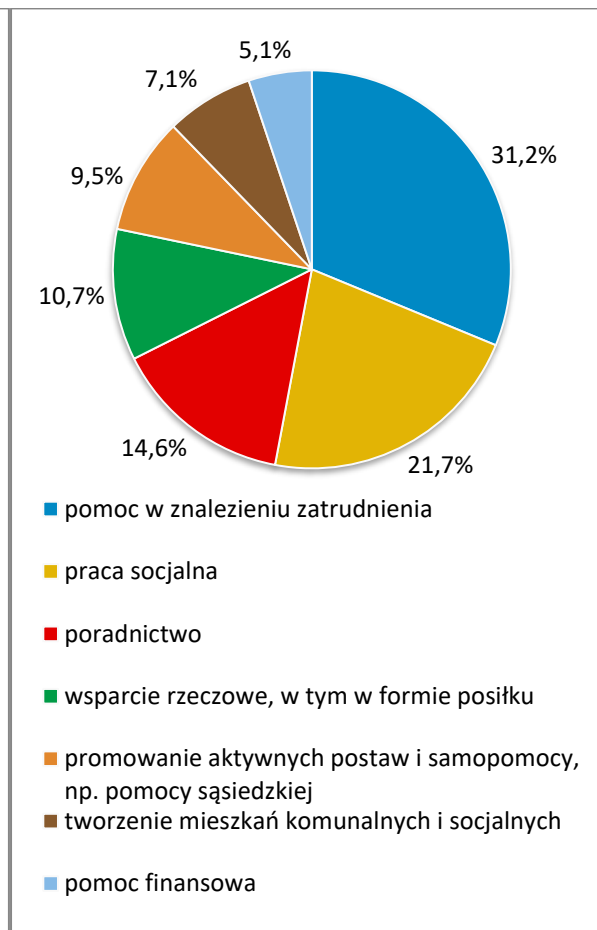


podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 33. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?**



**Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?**



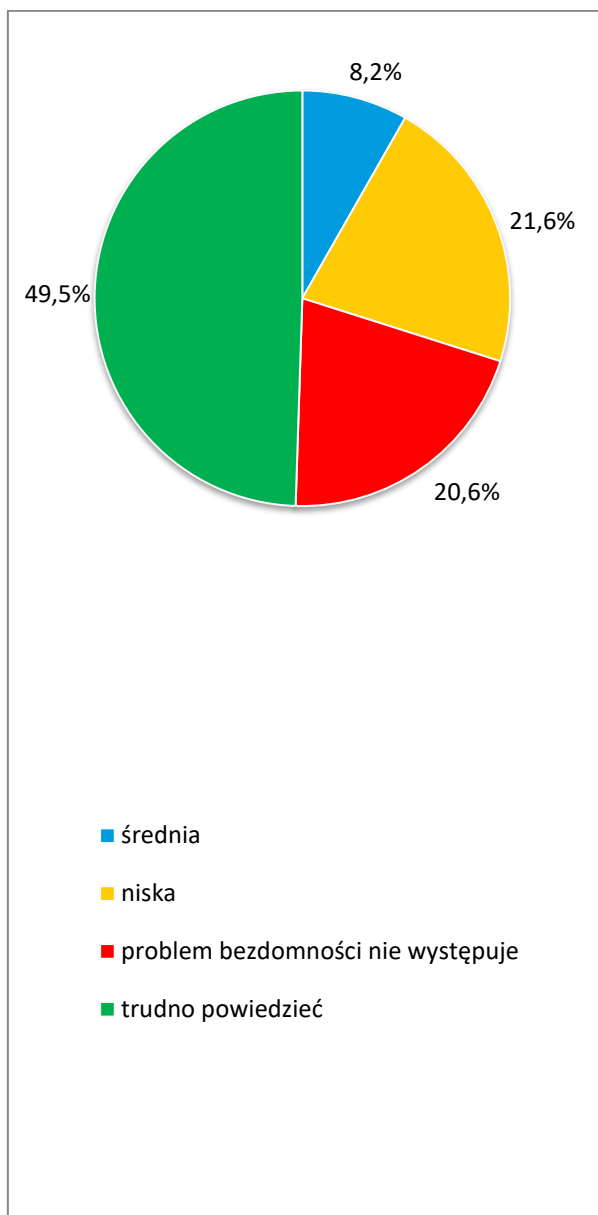
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (22%), wyuczoną bezradność (20,9%) oraz dziedziczenie ubóstwa i długotrwałą chorobę (po 13,8%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (31,2%) i prowadzić pracę socjalną (21,7%). Za ważne ankietowani uznali również świadczenie poradnictwa (14,6%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 35. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?**



**Wykres 36. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?**



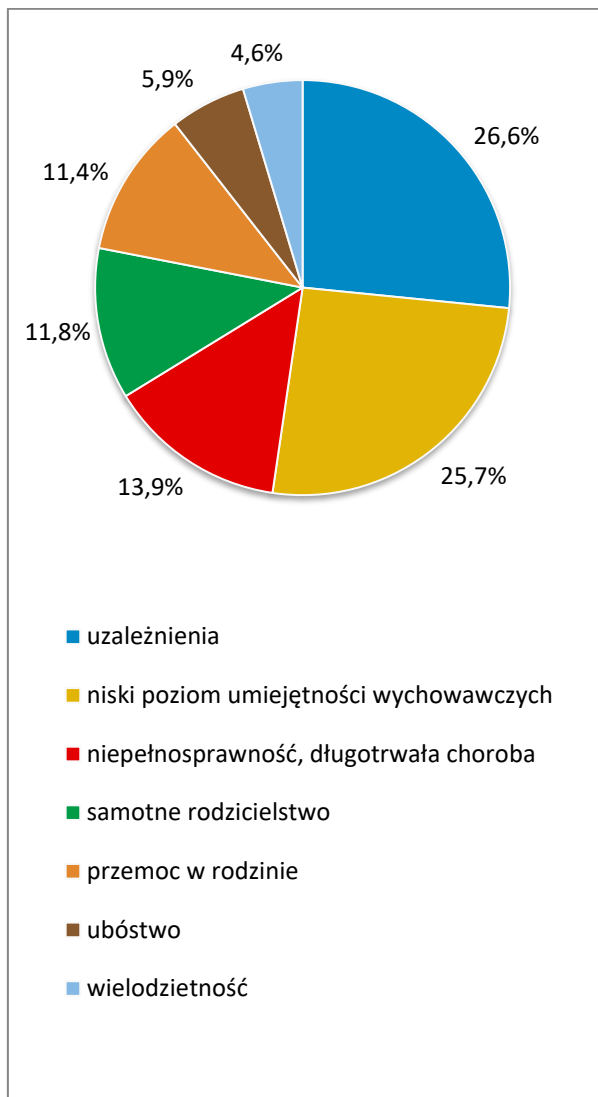
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (49,5%) nie miało zdania na temat skali bezdomności w gminie. Jednocześnie 21,6% respondentów stwierdziło, że jest ona niska, a zdaniem 20,6% ankietowanych problem bezdomności w gminie nie występuje.

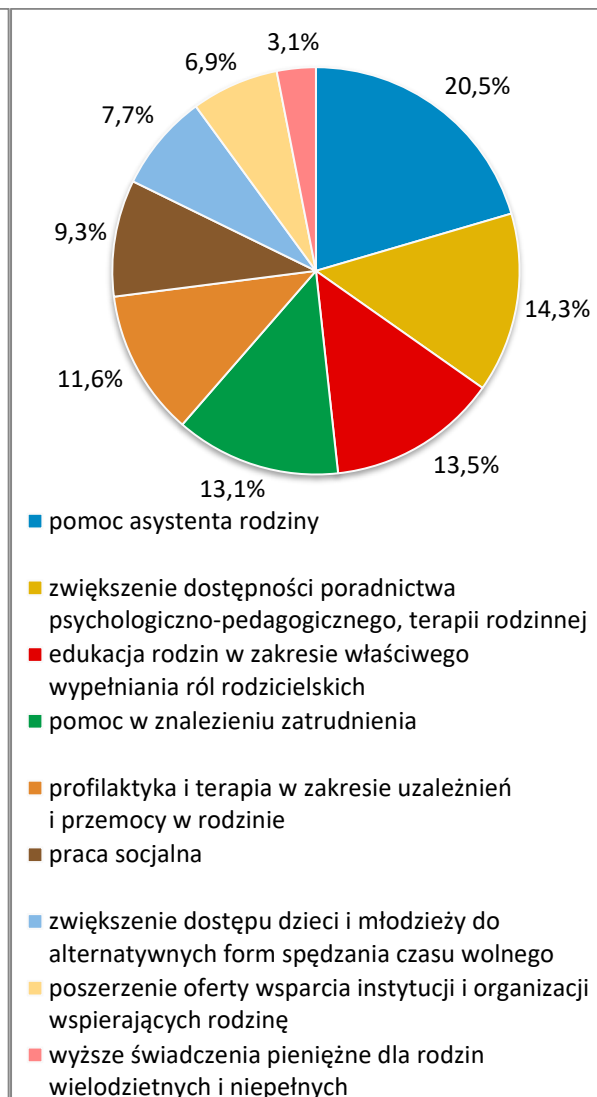
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21,4%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (13%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 37. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie**



**Wykres 38. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

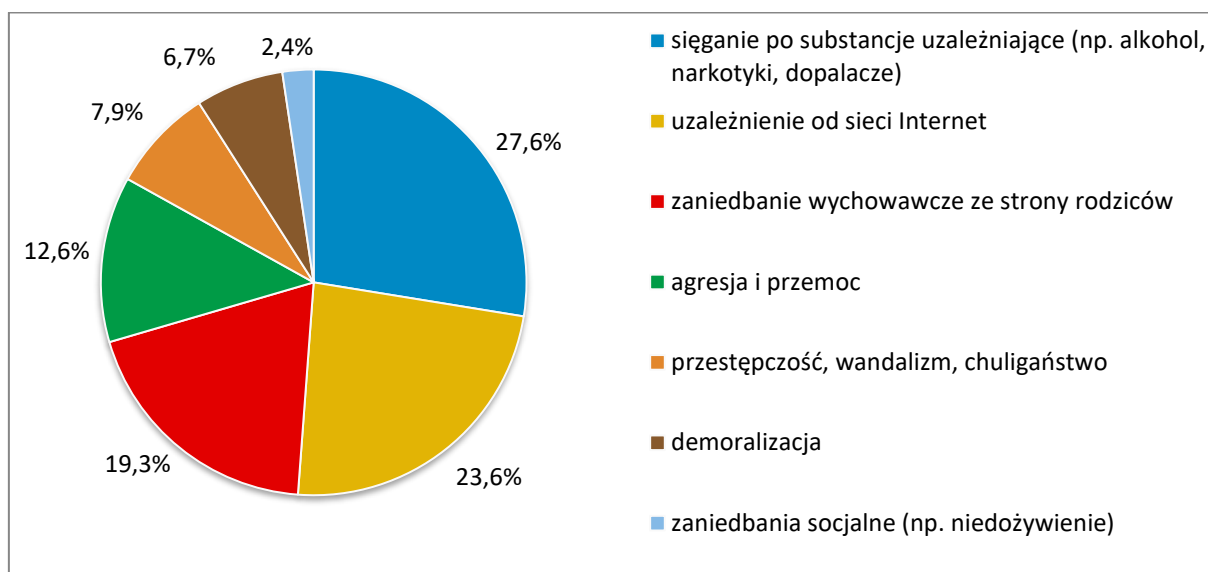
W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (26,6%) i niski poziom umiejętności wychowawczych (25,7%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali świadczenie

pomocy przez asystenta rodziny (20,5%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (14,3%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (13,5%) i udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (13,1%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

**Wykres 39. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?**

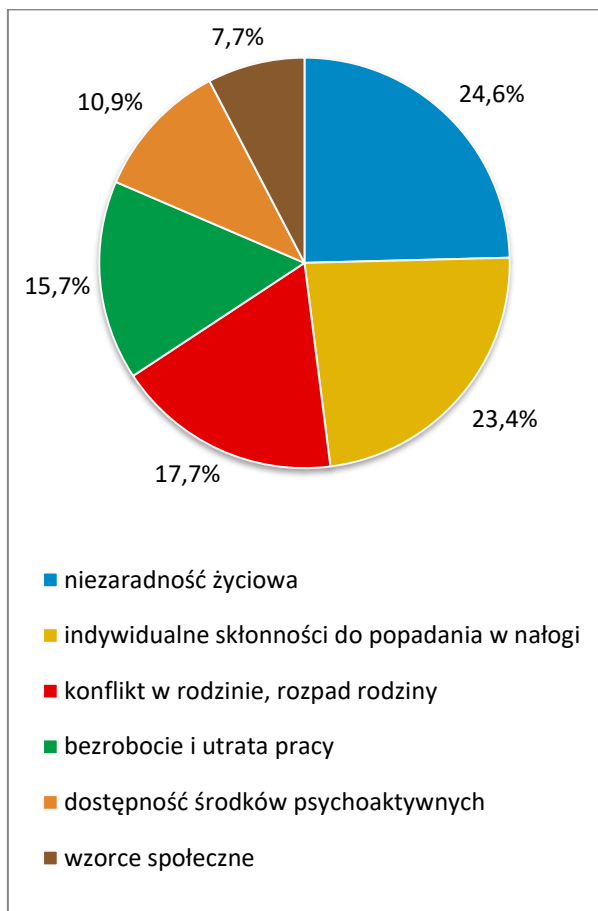


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

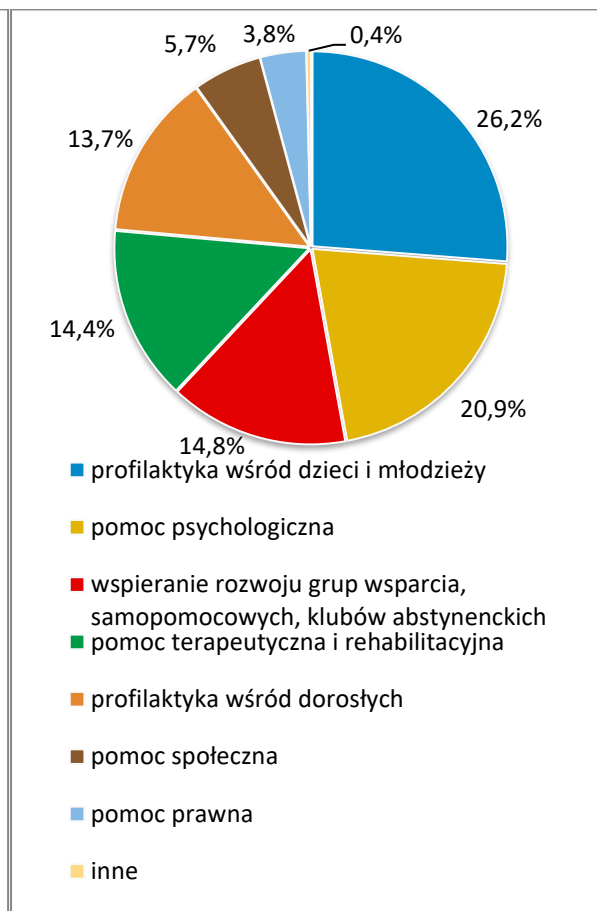
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (27,6%), uzależnienie od sieci Internet (23,6%) oraz zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców (19,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy**



**Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

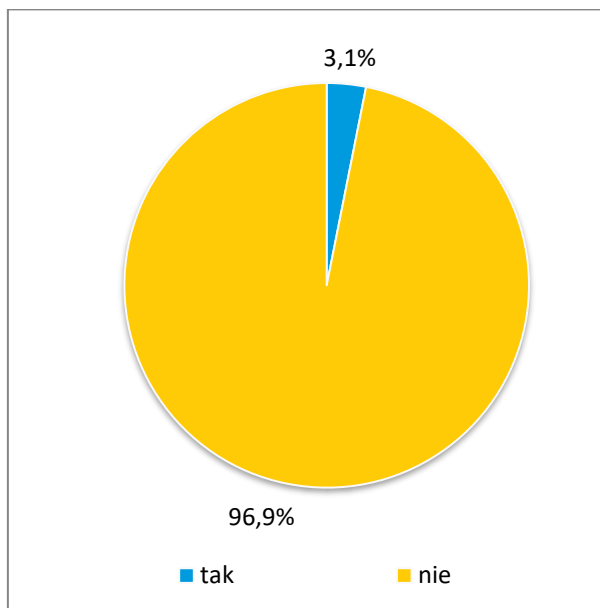
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (24,6%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (23,4%), konflikt w rodzinie i jej rozpad (17,7%) oraz bezrobocie i utratę pracy (15,7%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (26,2%) oraz zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (20,5%).

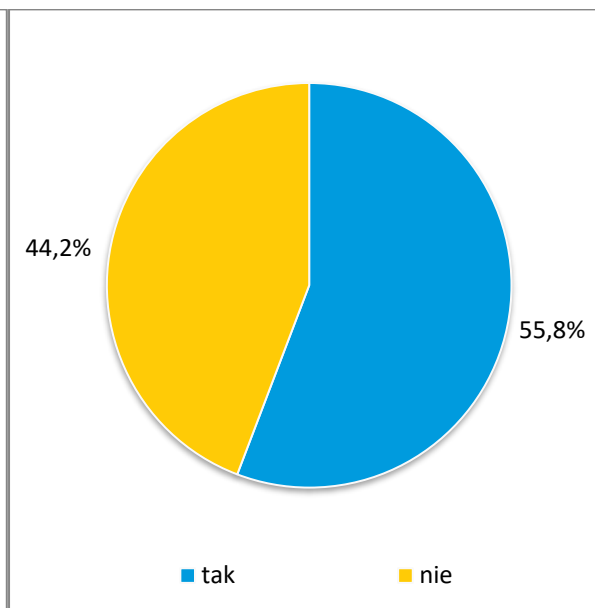
Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.



**Wykres 42. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemy?**



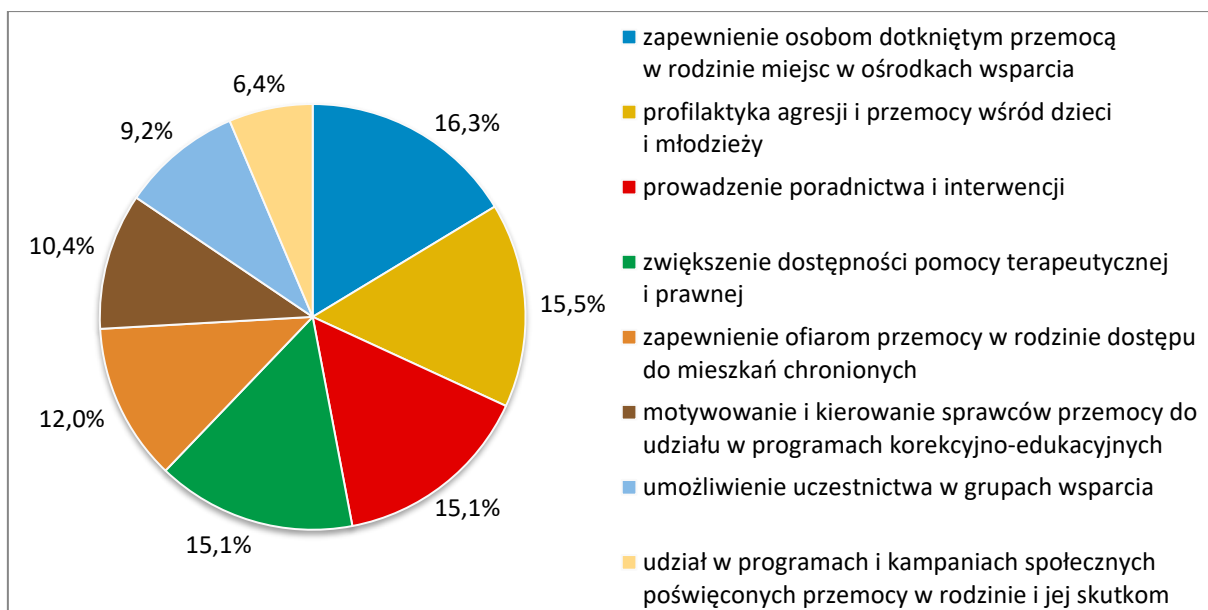
**Wykres 43. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemy?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (96,9%) odpowiedziało, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie większość ankietowanych (55,8%) przyznała, że słyszała o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

**Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?**

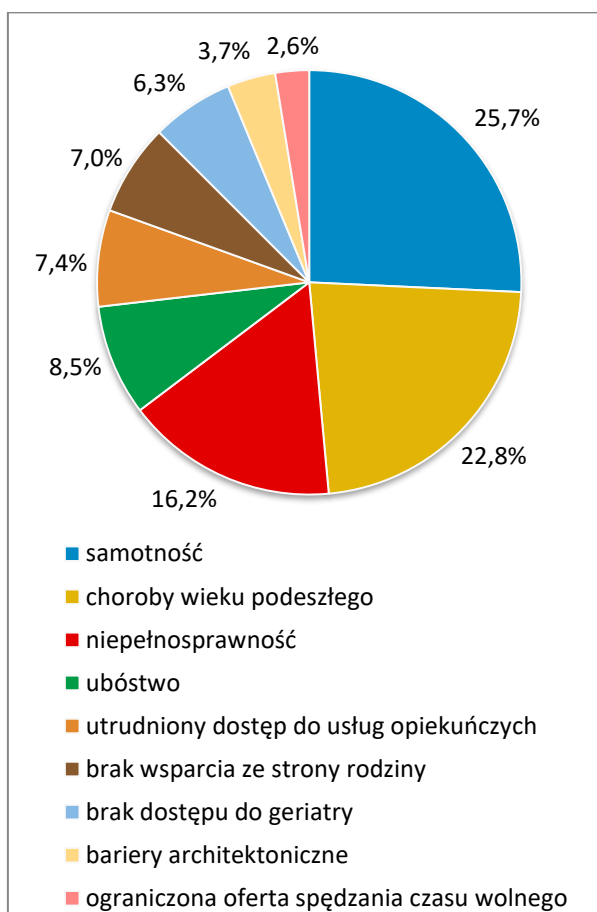


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

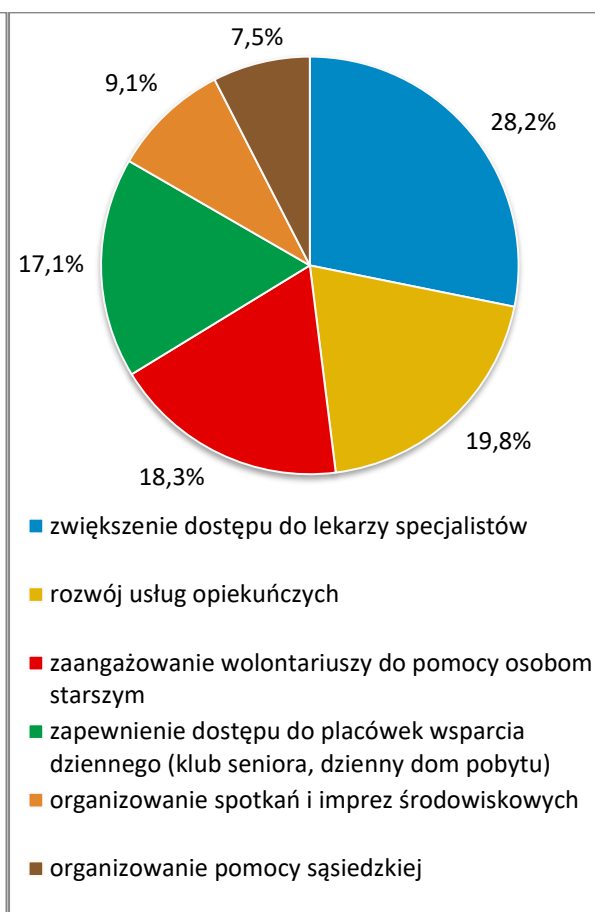
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (16,3%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (15,5%) oraz poradnictwo i interwencje (15,1%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**



**Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

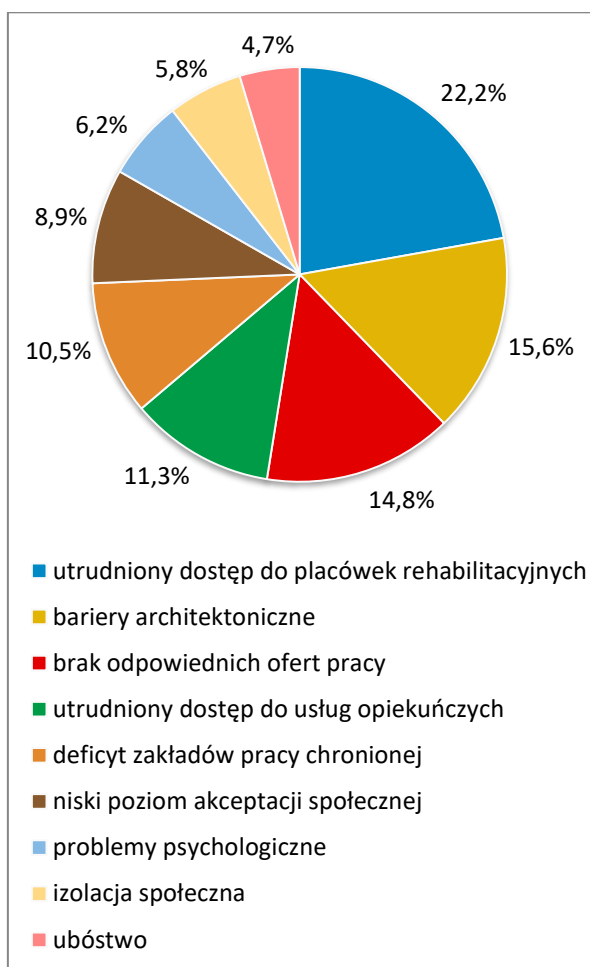
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są samotność (25,7%), choroby wieku podeszłego (22,8%) oraz niepełnosprawność (16,2%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do

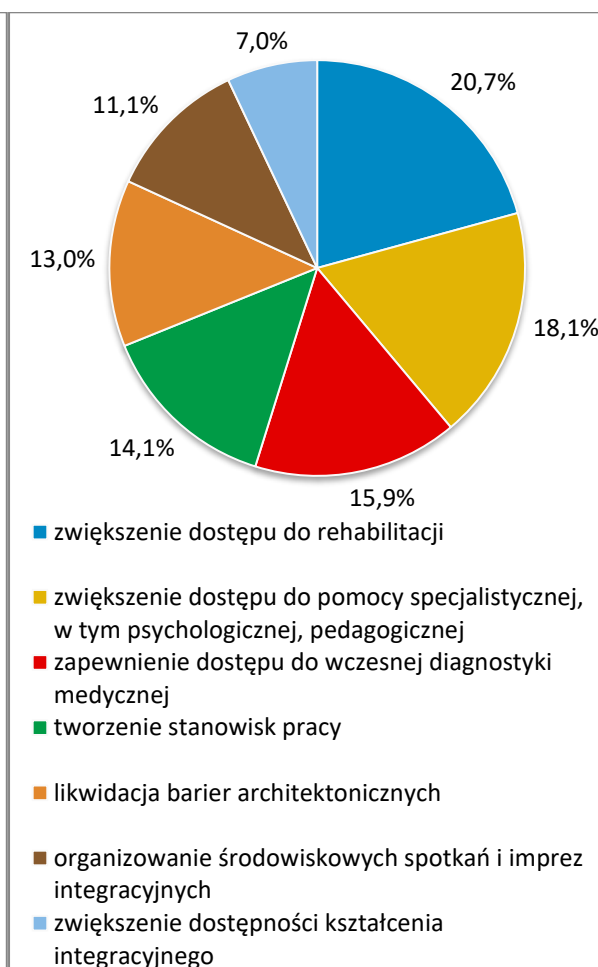
lekarzy specjalistów (28,2%), rozwój usług opiekuńczych (19,8%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (18,3%) oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 17,1%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

**Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy**



**Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?**



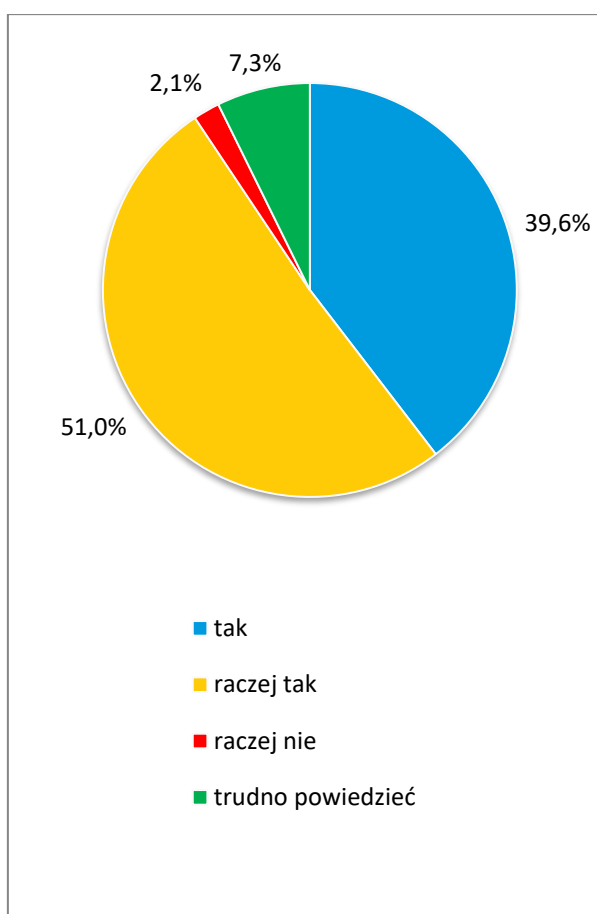
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (22,2%), bariery architektoniczne (15,6%) i brak odpowiednich ofert pracy (14,8%).

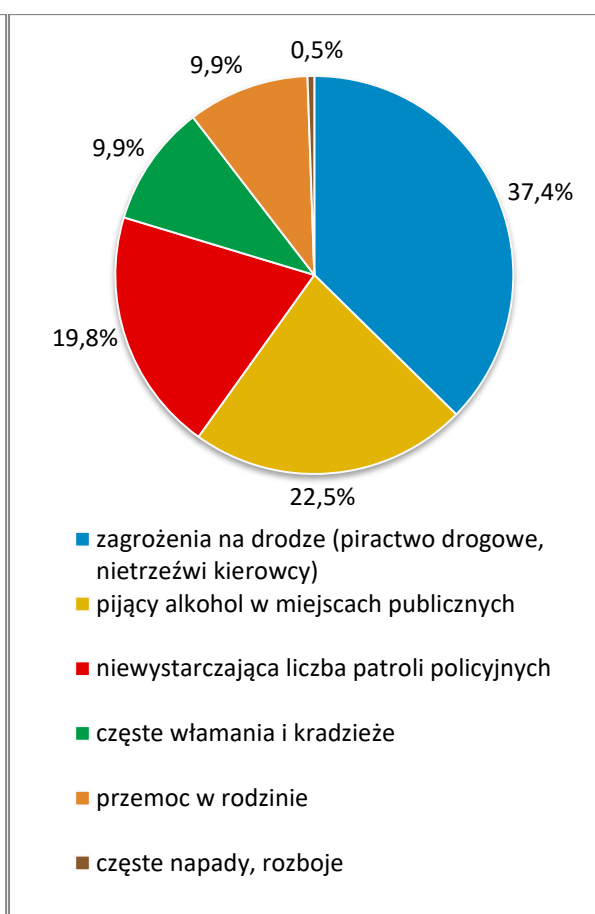
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (20,7%) i pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (18,1%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (15,9%) oraz tworzeniu stanowisk pracy (14,1%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

**Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?**



**Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie**

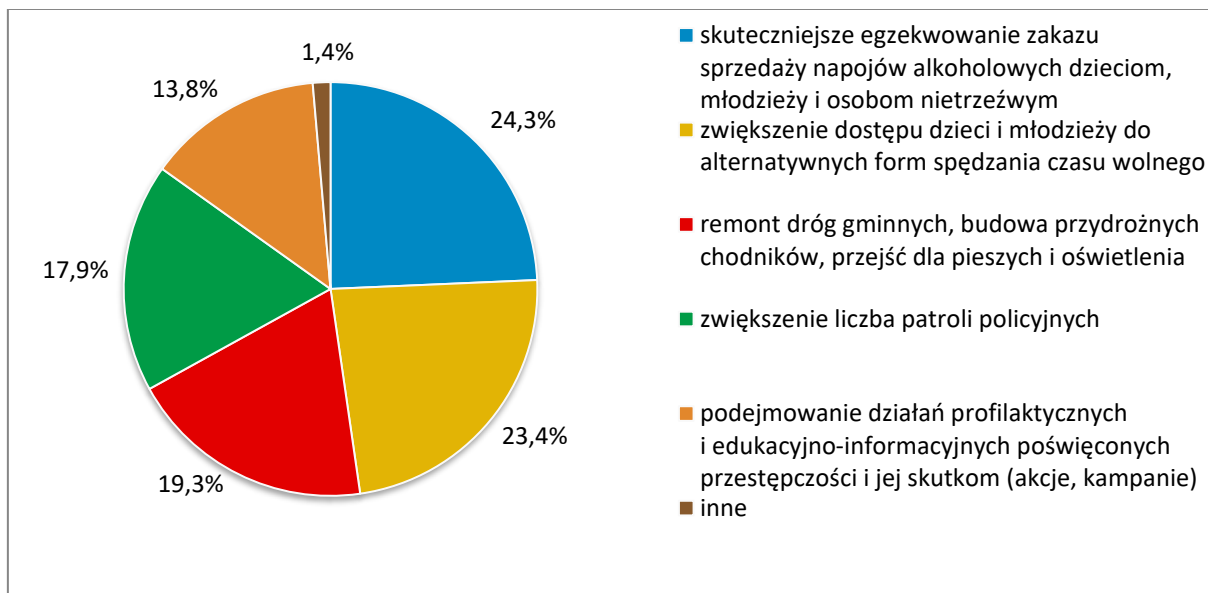


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 90,6%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jedynie 2,1% badanych było odmiennego zdania.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 37,4%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (22,5%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (19,8%).

**Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?**



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (24,3%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (23,4%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (19,3%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (17,9%).

## 14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

**Tabela 21. Analiza SWOT**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach</li> <li>▪ dużo miejsc pracy sezonowej</li> <li>▪ zapewnianie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i wychodzącym z bezdomności</li> <li>▪ zapewnianie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodziny</li> <li>▪ efektywna praca socjalna</li> <li>▪ podejmowanie współpracy z podmiotami wspierającymi rodzinę</li> <li>▪ dobry dostęp do szkolnictwa podstawowego</li> <li>▪ działalność Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej z filią oraz Galerii Sztuki Współczesnej Magiel i Izby Historii</li> <li>▪ ciekawa oferta zajęć pozalekcyjnych</li> <li>▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego</li> <li>▪ działalność profilaktyczna, informacyjna i edukacyjna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ niewystarczająca liczba całorocznych miejsc pracy w gminie i niewielki ich przyrost</li> <li>▪ niska skuteczność działań na rzecz ograniczenia bezrobocia</li> <li>▪ ograniczona działalność na rzecz pozyskania inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy</li> <li>▪ deficyt połączeń komunikacyjnych</li> <li>▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych</li> <li>▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego</li> <li>▪ niewystarczające wsparcie dla rodziców samotnych oraz wychowujących dzieci z niepełnosprawnością</li> <li>▪ brak żłóbka</li> <li>▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej</li> <li>▪ niewystarczający, w stosunku do potrzeb, dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</li> </ul>

- zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej, psychospołecznej i prawnej – działalność Punktu konsultacyjno-diagnostycznego
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego, m.in. kierowanie na leczenie odwykowe, realizowanie procedury „Niebieskie Karty”
- informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy
- świadczenie w gminie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- działalność Stowarzyszenia Seniorów „Druga Młodość”, Klubu Seniora, Stowarzyszenia Kół Gospodyń Wiejskich oraz 13 Kół Gospodyń Wiejskich
- prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych
- funkcjonowanie w gminie środowiskowego domu samopomocy
- dobrze wykwalifikowana i stale podnosząca kwalifikacje kadra OPS-u
- odpowiednia jakość obsługi klienta pomocy społecznej
- pozyskiwanie dodatkowych środków z zewnątrz na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
- podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej działających w obszarze polityki społecznej, a także z przedstawicielami kościoła
- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna, m.in. deficyt ścieżek rowerowych i brak oświetlenia ścieżek istniejących
- niedostosowana do potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego
- ograniczona oferta atrakcyjnych zajęć dla młodzieży
- niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej
- brak w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie
- niewystarczająca działalność edukacyjno-szkoleniowa zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych
- niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- brak w gminie klubu seniora i ośrodka wsparcia dziennego dla osób starszych
- utrudniony dostęp do rehabilitacji i opieki geriatrycznej w gminie
- istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie
- niedostosowane do osób z niepełnosprawnością miejsca pracy w gminie
- niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie
- deficyt gminie podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej działających w obszarze polityki społecznej
- ograniczony potencjał podmiotów ekonomii społecznej w gminie



- aktywny udział mieszkańców gminy w życiu społeczności lokalnej i rozwiązywaniu problemów społecznych
- promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży

- słabo rozwinięty wolontariat w gminie, w tym brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i z niepełnosprawnością

### Szanse

### Zagrożenia

- aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne
- skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- dostęp do europejskich rynków pracy
- poprawa estetyki gminy
- rozwój budownictwa socjalnego
- rozwój sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- rosnąca świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie
- promowanie zdrowego stylu życia
- wielopokoleniowe rodziny; możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
- dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością
- zaangażowanie osób starszych w życie społeczności lokalnej
- dobra dostępność domów pomocy społecznej
- wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
- dostęp do szkoleń dla kadry pomocy społecznej
- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora

- zjawisko dziedziczenia bezrobocia
- zagrożenie wykluczeniem społecznym
- niski poziom życia mieszkańców
- ograniczony lokalnie potencjał inwestorów
- niechęć do zmian
- praca „w szarej strefie”
- ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez ludzi młodych
- migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków
- ujemny przyrost naturalny
- utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych
- osłabienie więzi rodzinnych i społecznych oraz rozpad rodzin
- coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych
- akty wandalizmu
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi
- rosnąca liczba rodzin wymagających z powodu przemocy w rodzinie podjęcia działań interdyscyplinarnych, korekcyjno-edukacyjnych i umieszczenia w ośrodkach wsparcia
- spadek liczby mieszkańców gminy i rosnąca liczba osób starszych i z niepełnosprawnością

- pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
- uruchomienie wolontariatu
- niezadawalający poziom życia osób starszych i pogarszający się stan ich zdrowia
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej
- nakładanie na ośrodki pomocy społecznej zbyt dużej liczby zadań
- wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej
- roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

## 15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Wielichowo, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost liczby osób starszych, któremu towarzyszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- wzrost liczby rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz dalsze wsparcie rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- zbyt mała liczba całorocznych miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga zintensyfikowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, poprawy warunków do inwestowania, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
2. **Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
3. **Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
4. **Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego:** rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w mieście oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

#### **IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ**

Misją samorządu gminy Wielichowo w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

***przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz integrowanie i stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju.***

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

##### **Cel strategiczny 1.:**

**Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.**

##### **Cele operacyjne**

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

##### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:**

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
6. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością”.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych, Klubu Seniora oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Seniorów „Druga Młodość i kołami gospodyń wiejskich.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy domu dziennego pobytu.
9. Współpraca z działającym na terenie gminy Środowiskowym Domem Samopomocy.
10. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
11. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
12. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
13. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

**Czas realizacji:**

Lata 2023-2030.

---

**Realizatorzy:**

Burmistrza Wielichowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

---

**Partnerzy w realizacji:**

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, pracodawcy, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy „Wygodna Stacja” w Wielichowie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

---

**Źródła finansowania:**

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

---

**Prognoza zmian:**

Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawianych i zatrudnionych.

## **Cel strategiczny 2.:**

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

### **Cele operacyjne:**

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

### **Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:**

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin bezradnych opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Zapewnienie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej.
6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.



8. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych.
9. Rozwijanie w gminie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła.

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:**

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym zapewnieniu dostępu do opieki geriatrycznej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

### **Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:**

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie punktu konsultacyjno-diagnostycznego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień oraz ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy.
6. W razie potrzeby utworzenie w gminie mieszkania chronionego dla ofiar przemocy w rodzinie, zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej i Mieszkaniem Chronionym w Błońsku oraz Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Zdunach.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

### **Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:**

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.

4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

---

**Czas realizacji:**

Lata 2023-2030.

---

**Realizatorzy:**

Burmistrz Wielichowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt konsultacyjno-diagnostyczny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

---

**Partnerzy w realizacji:**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodzisku Wielkopolskim, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

---

**Źródła finansowania:**

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

---

**Prognoza zmian:**

Niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci z niepełnosprawnością, lepszy dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, wydatniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

### **Cel strategiczny 3.:**

Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

#### **Cele operacyjne:**

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
2. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.

#### **Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:**

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.
4. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
6. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
7. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
9. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).
10. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
11. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego (m.in. w formie ciepłych posiłków) oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami świadczącymi wsparcie w tym zakresie.
12. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych i przedsięwzięć integracyjnych.
13. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
14. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
15. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

---

**Czas realizacji:**

Lata 2023-2030.

---

---

**Realizatorzy:**

Burmistrz Wielichowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, świetlice wiejskie.

---

**Partnerzy w realizacji:**

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie, gminne niepubliczne podmioty lecznicze, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, a także Kościół, społeczność lokalna.

---

**Źródła finansowania:**

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

---

**Prognoza zmian:**

Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.



#### **Cel strategiczny 4.:**

Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.

#### **Cele operacyjne:**

1. Rozwijanie sektora pomocy społecznej.
2. Wzmacnianie i poszerzanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:**

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

#### **Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:**

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

---

**Czas realizacji:**

Lata 2023-2030.

---

**Realizatorzy:**

Burmistrz Wielichowa, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

---

**Partnerzy w realizacji:**

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

---

**Źródła finansowania:**

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

---

**Prognoza zmian:**

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

## V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Wielichowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

### Projekt 1.

nazwa projektu	Altanka integracyjna
<b>wnioskodawca projektu</b>	Stowarzyszenie Seniorów „Druha Młodość” w Wielichowie
<b>partnerzy w realizacji projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Centrum Kultury w Wielichowie</li> <li>▪ Środowiskowy Dom Samopomocy „Wygodna Stacja” w Wielichowie</li> </ul>
<b>cele projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ integracja wielopokoleniowa seniorów, osób z niepełnosprawnością i dzieci</li> <li>▪ aktywizacja osób starszych</li> </ul>
<b>beneficjenci projektu</b>	Mieszkańcy gminy: seniorzy, osoby z niepełnosprawnością, dzieci

**Projekt 2.**

<b>nazwa projektu</b>	<b>Spotkajmy się – razem lepiej</b>
<b>wnioskodawca projektu</b>	Szkoła Podstawowa im. Polskich Poetów w Łubnicy
<b>partnerzy w realizacji projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Przedszkole w Łubnicy</li> <li>▪ Koło Gospodyń Wiejskich w Łubnicy</li> <li>▪ Koło Gospodyń Wiejskich w Zielęcinie,</li> <li>▪ Ochotnicza Straż Pożarna w Łubnicy</li> </ul>
<b>cele projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ integracja społeczności lokalnej</li> <li>▪ upowszechnianie lokalnych tradycji</li> <li>▪ propagowanie zdrowego stylu życia</li> <li>▪ rozwój zainteresowań</li> <li>▪ wspólna zabawa i nauka</li> </ul>
<b>beneficjenci projektu</b>	Lokalna społeczność

**Projekt 3.**

<b>nazwa projektu</b>	<b>Ścieżka sportowo-rekreacyjna od Parkowej do Dworcowej</b>
<b>wnioskodawca projektu</b>	Stowarzyszenie Przyjazna Gmina Wielichowo
<b>partnerzy w realizacji projektu</b>	Gmina Wielichowo
<b>cele projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ stworzenie atrakcyjnego miejsca do spędzania czasu wolnego</li> <li>▪ integracja mieszkańców gminy</li> <li>▪ zwiększenie świadomości pozytywnego wpływu aktywności fizycznej na zdrowie i jakość życia</li> <li>▪ zorganizowanie miejsc spotkań dla młodzieży</li> </ul>
<b>beneficjenci projektu</b>	Aktywne osoby, które nie mają miejsca, w którym mogłyby bezpiecznie jeździć na rowerze, rolnkach i deskorolce itp.

## VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023-2030 będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielichowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

**Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)**

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
5.061.114	5.677.170	5.830.810	5.963.250	6.095.690	6.248.330	6.380.770	6.513.210

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2019-2021.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań

(np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz Wielichowa może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

**Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii**

<b>wskaźnik monitoringowy</b>	<b>wartość w 2021 r.</b>	<b>wartość docelowa w 2030 r.</b>
<b>cel strategiczny 1</b>		
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	23	40
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	98	120
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	7	10
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0 (4)	2 (6)
liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu	0	15
liczba osób z gminy korzystających ze wsparcia w ramach środowiskowego domu samopomocy	4	10
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	2
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	6	10
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	0	4
<b>cel strategiczny 2</b>		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	207	220
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (17)	2 (25)

liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	33	40
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	0	25
liczba osób objętych opieką przedszkolną	305	330
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (i liczba osób objętych w ich ramach opieką)	4 (0)	4 (40)
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (oraz liczba osób nimi objętych)	1 (40)	2 (80)
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	2	3
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	23.225	25.000
liczba realizowanych programów zdrowotnych (oraz liczba osób nimi objętych)	3 (300)	5 (400)
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	27, 0, 12	30, 2, 15
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjno-diagnostycznego	28	40
liczba grup samopomocowych (oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem)	0 (0)	1(5)
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	48	50
liczba osób objętych wsparciem w ramach mieszkania chronionego	0	1
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	4	6
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	8	10
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	5
liczba stwierdzonych przestępstw	23	20
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	3	5
<b>cel strategiczny 3</b>		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	647	650
liczba osób bezrobotnych w gminie	82	70
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	147, 59, 7	180, 40, 10
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	105, 411, 14	110, 400, 10
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	5 (3)	7 (5)
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	30	30
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	4	6
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	2
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych)	18 i 0 (0)	20 i 2 (1)
<b>cel strategiczny 4</b>		
liczba pracowników OPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	11 (4)	11 (4)
liczba pracowników OPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	10	11
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych	0	1
liczba organizacji pozarządowych	20	22



---

liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	17	20
--	----	----

Źródło danych: Urząd Miejski w Wielichowie.

**SPIS TABEL I WYKRESÓW****Tabele:**

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021 .....	22
Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r. ....	30
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021.....	31
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021 .....	32
Tabela 5. Dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.....	35
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021	35
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	35
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	37
Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020 .	37
Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	37
Tabela 11. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy .....	38
Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021 .....	44
Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie.....	46
Tabela 14. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021 .....	52
Tabela 15. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie .....	58
Tabela 16. Placówki oświatowe w gminie.....	61
Tabela 17. Placówki kulturalne w gminie .....	62
Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie .....	62
Tabela 19. Podmioty ekonomii społecznej w gminie .....	64
Tabela 20. Przesłęstwa popełnione w gminie w 2021 r.....	67
Tabela 21. Analiza SWOT.....	84
Tabela 22. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł) .....	104
Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii ....	105

**Wykresy:**

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia .....	19
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie.....	19
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne.....	19
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne.....	19
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach) .....	20
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020 .....	21
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021 .....	21
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	25
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021 .....	26
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.....	26
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020* .	28
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021 .....	28
Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie grodziskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %) .....	28
Wykresy 14-15. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021 .....	42
Wykresy 16-17. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021.....	42
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2021 r. .	48
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2021 r.....	48
Wykres 20. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2021 r.....	48
Wykres 21. Osoby z niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy w 2002 r. ....	50
Wykres 22. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w gminie w 2002 r.	50
Wykres 23. Osoby z niepełnosprawnością w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 r. ....	51

Wykres 24. Osoby z niepełnosprawnością w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 r. ....	51
Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Grodzisku Wielkopolskim do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021 .	52
Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021.....	56
Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021 .....	57
Wykres 28. Warunki życia w gminie .....	70
Wykres 29. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy .....	71
Wykres 30. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie .....	72
Wykres 31. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie? .....	73
Wykres 32. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	73
Wykres 33. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy? .....	74
Wykres 34. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?.....	74
Wykres 35. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie? .....	75
Wykres 36. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności? .....	75
Wykres 37. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie .....	76
Wykres 38. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie? .....	76
Wykres 39. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy? .....	77
Wykres 40. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy .....	78
Wykres 41. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? .....	78
Wykres 42. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy? .....	79
Wykres 43. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy? .....	79

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemoc w rodzinie? .....	79
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy .....	80
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie? .....	80
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy.....	81
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym? .....	81
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?.....	82
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	82
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie? .....	83

## UZASADNIENIE

do uchwały nr XLIX/256/2023 Rady Miejskiej Wielichowa z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo na lata 2023-2030”.

Zgodnie z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia ta w myśl art. 16b ustawy zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Dotychczasowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wielichowo dotyczyła lat 2015 - 2022 i dlatego uznaje się za zasadne podjęcie niniejszej uchwały.

Burmistrz Wielichowa

**Honorata Kozłowska**